NAŠA KOMUNA

GLASILO OBČINSKE KONFERENCE SZDL LJUBLJANA-VIČ-RUDNIK · ● LETO VI. ● ŠTEVILKA 6 ● NOVEMBER 1970

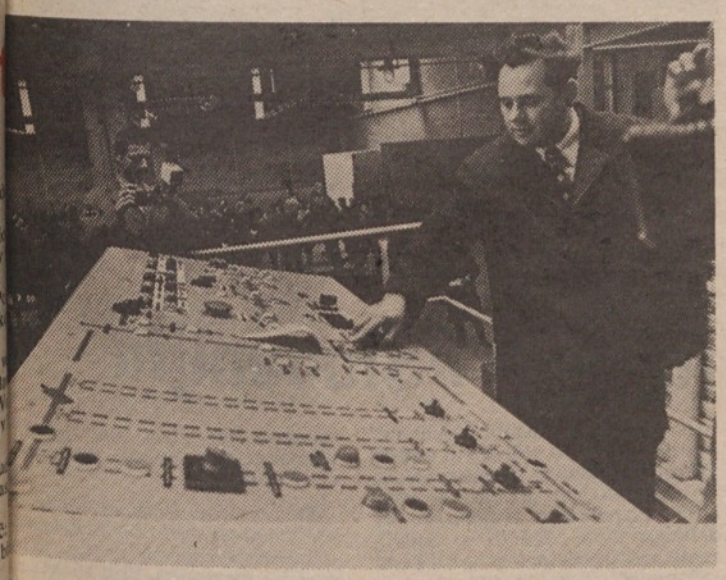

Trenutek, ko je predsednik skupščine občine Ljubljana-Vič-Rudnik inž. Slavko Korbar s pritiskom na gumb na komandnem pultu začel redno proizvodnjo v novem, na visoki stopnji avtomatiziranem podjetju Hoje in Lesnine na Viču. (Foto: E. Šelhaus).

OTVORITEV TOVARNE VELOX PLOŠČ NA VIČU

V soboto, 17. oktobra 1970, so ob deseti uri na Viču slovesno odprli novo tovarno Velox. Otvoritvi je prisostvovalo preko sto gostov, domačih in tujih.

Prvi je spregovoril predsednik delavskega sveta podjetja Hoja Anton Šuštar, za njim predsednik skupščine občine Vič Slavko Korbar. Pozdravnemu govoru glavnega direktorja Lesnine Tineta Ravnikarja je sledil govor poslovnega partnerja g. Franza Steinerja iz Avstrije, ki je, kot vsi njegovi predhodni govorniki, ponosno gledal na otvoritev tovarne specialnih gradbenih plošč velox v Jugoslaviji in zaželel novemu kolektivu mnogo uspehov. Kot zadnji je spregovoril generalni direktor Hoje Jože Kovač. Nato je stekla proizvodnja v novem avtomatiziranem podjetju.

Od ideje do realizacije je poteklo dve leti. Nova tovarna Velox že obratuje. Idejo za to tovarno je dal glavni direktor Splošnega gradbenega podjetja Grosuplje Lojze Nebec. Licenco za ploščo velox so odkupili od firme Franz Steiner iz Avstrije.

Lesnina in Hoja sta zgradili novo tovarno v tesnem sodelovanju z avstrijskim podjetjem in gradbenim podjetjem Grosuplje. Površina tovarne je 3544 kvadratnih metrov, 1622 kvadratnih metrov je zaprtega prostora, 1922 kvadratnih metrov pa odprtega. Tovarna ima kapaciteto 40.000 kubičnih metrov plošč. Zaposlenih je 28 delavcev v dveh izmenah. Predelati je treba 40.000 kubičnih metrov lesnih odpadkov, 900 kubičnih metrov letvic, 8000 ton cementa, 150 ton kemikalij in 100 ton olja. Skupna teža montirane strojne opreme je okoli 110 ton, celotna investicija 12,000.000 N-din.

Plošča velox je sinteza lesa in cementa. Les v tej gradbeni plošči predstavlja osnovni material, cement pa nastopa kot vezivo. Vse negativne elemente, gorljivost, nabrekanje, trajnost so zmanjšali do skrajne mere. Prednost velox plošč pred ostalim gradbenim materialom je v tem, da je lažji, stene so tanjše, z isto toplotno izolacijo, montaža pa je enostavna, hitra in poceni. Velox plošča je slab prevodnik – dober izolator.

Velox material je uporaben za široke namene: za predelne stene, stanovanjske montažne hiše, industrijske hale in garaže, vikende. To je sodoben gradbeni material, za katerega so se navdušila mnoga jugoslovanska podjetja. Velox plošče proizvajajo v Avstriji, Italiji, Iranu, Venezueli in na Japonskem.

Otvoritev nove tovarne je velika družbena pridobitev. Najvidnejše priznanje gre članom kolektiva, organom samoupravljanja in vodstvu podjetja.

Vsem sodelavcem Veloxa želimo mnogo uspehov, zdravih odnosov v kolektivu in velik ter hiter napredek.

AN

V SPOMIN ANDREJU GABRŠČKU

LJUBLJANA, 27. oktobra – Danes popoldne so na viškem pokopališču odkrili nov nagrobnik vnetemu borcu za pravice in napredek goriških Slovencev, časnikarju Andreju Gabrščku (1864 – 1938). Nagrobnik so dali postaviti člani Kluba starih goriških študentov. Skromne svečanosti so se udeležili tudi številni kulturni in javni delavci iz Slovenije in zamejstva.

Dr. Fran Vatovec se slovesnosti ni mogel udeležiti, ker se je mudil v Trstu na podobni svečanosti, toda njegov govor so prebrali. Zbranim je o življenju in delu Andreja Gabrščka spregovoril tudi časnikar iz zamejstva Albert Rejc. V svojem govoru je poudaril veliko vlogo Andreja Gabrščka, ki je bil skupaj z dr. Antonom Gregorčičem najvnetejši borec za pravice zamejskih, zlasti goriških Slovencev. Ves čas je bil neumorni delavec. Najprej je urejeval liberalni tednik Soča, kasneje pa nekaj časa Adriatische Post. Imel je svojo knjigarno in bil lastnik založbe. Andrej Gabršček je veliko pripomogel, da se je izboljšalo stanje slovenskega življa v zamejstvu.

Ob koncu je spregovoril še predsednik Kluba starih goriških študentov, ki je povedal, da si Klub prizadeva dati posmrtna priznanja svojim nekdanjim članom, ki so pomembni za slovenstvo. Eno takih priznanj je bila tudi postavitev nagrobnika zavednemu Slovencu, časnikarju, tiskarju in založniku Andreju Gabrščku.

A. A.

VOLILNE KONFERENCE

V naslednjih mesecih do pomladi 1970 bomo morali opraviti v organizaciji Socialistične zveze volilne konference, na katerih bodo izvoljena nova vodstva v vse organe naše najštevilnejše organizacije delovnih ljudi.

Članom v sedanjih vodstvih izteče štiriletni mandat. Potrebno je, da imamo temeljit pregled nad našim dosedanjim delom, da analiziramo delo naših članov v drugih družbeno političnih organizacijah, društvih in samoupravnih organih, da bomo imeli dovolj veliko izbiro ustreznih kandidatov za vodstva teh organizacijah. Z voljenjem sposobnih in dela voljnih članov v krajevne odbore, občinsko konferenco in druge organe naše organizacije, bomo morali vsekakor upoštevati zamislim, ki so zapisane v dokumentu „SZDL danes“.

Težišče dela naše organizacije mora biti v krajevni organizaciji Socialistične zveze. Prav o tem in o vsebinskih in kadrovskih pripravah na volilne konference se bodo predsedniki in tajniki KO dogovorili na področnih posvetovanjih, ki jih za začetek novembra sklicuje izvršni odbor občinske konference SZDL Ljubljana-Vič-Rudnik.

B. L.

Pol milijona za kmetijstvo

Skupščina občine Ljubljana Vič-Rudnik je ustanovila poseben sklad za pospeševanje kmetijstva. V letošnjem letu sklad razpolaga s 564.000 din (seveda novih). Osnoven namen sklada je pospeševanje kmetijske dejavnosti zasebnih kmetovalcev. Največ denarja je namenjeno pospeševanju živinorejske proizvodnje in sicer govedoreji.

Skoraj polovica denarja bo uporabljena za delno kritje stroškov umetnega in naravnega osemenjevanja, četrtina pa za regresiranje vzreje oziroma nakupqa kvalitetne plemenske živine. 10.000 din je tudi najmenjeno za izobraževanje kmetov, bodisi v obliki seminarjev, strokovnih ekskurzij, demonstracij kmetijske mehanizacije ali v drugih oblikah. Prav tako bo iz sklada krita polovica stroškov dela treh kmetijskih agronomov – pospeševalcev in svetovalcev kmetijske dejavnosti, ki bodo pomagali zasebnim kmetovalcem na področju občine.

P. K.

Zdravstveno in socialno zavarovanje kmetov je pereč problem naše družbe, zlasti še, ker se iz leta v leto vse bolj zaostruje. O tej problematiki je uredništvo Naše komune pripravilo razgovor za okroglo mizo. Objavljamo ga na zadnji strani (Foto: SaS)

Bralcem »Naše komune«

Z veseljem lahko zabeležimo, da je naše prenovljeno glasilo hkrati s poimenskim načinom dostavljanja naletelo na ugoden sprejem pri naših bralcih. To nam dokazuje, da trud uredništva in njegovih sodelavcev ni bil zaman in da so bila sredstva vložena v pravi namen: za boljšo informiranost, s tem pa za povezovanje in osveščanje naših občanov.

Ponovno vabimo vse, ki tokrat niso prejeli časopisa, da nam sporoče svoj točni naslov. Tako jih bomo lahko vnesli v spisek naših naročnikov. Obenem začenjamo z akcijo: svojce in sorodnike, ki so na delu v inozemstvu, naročite na „Našo komuno“! Pošljite nam njihove naslove in starega tisočaka, kolikor stane celoletna naročnina za naročnike v inozemstvu. Tako bodo vaši svojci tudi na tujem sproti obveščeni, kaj je novega doma.

In še eno povabilo našim občanom. Dopisujte v „Našo komuno“! Zlasti so nam dobrodošle kratke vesti; v uredništvu si prizadevamo, da bi ne bilo ne kraja ne zaselka v naši občini, o katerem ne bi pisali. Za to pa je nujno vaše osebno sodelovanje, za katero se vam že vnaprej tovariško zahvaljujemo. In še mimogrede: vsi prispevki so honorirani. Drobna vest, ne glede na dolžino, velja vsaj 20 dinarjev.

Prav tako bomo veseli tudi vseh vaših pripomb, nasvetov in dobronamerne kritike. Le tako bomo lahko izboljšali kvaliteto, „Naša komuna“ pa bo zares postala „naša“.

Lep pozdrav!
UREDNIŠTVO

VABIMO VAS K DOPISOVANJU V »NAŠO KOMUNO«!

Standard občanov raste

Nekateri pokazatelji kažejo, da standard občanov v primerjavi s prejšnjim letom precej raste. Lani je promet z nepremičninami na območju občine Ljubljana Vič-Rudnik dosegel višino 1,15 milijona din, letos pa že v prvih devetih mesecih presega 1,79 milijona din ali kar 57 odstotkov več, čeprav v krajšem obdobju. Lani so občani uvozili za 10,7 milijona din vrednosti osebnih avtomobilov, v letošnjih devetih mesecih pa že za 11,19 milijona din.

Leta 1968 je na območju občine Ljubljana Vič Rudnik bilo 1841 „milijonarjev“ – tistih, ki so morali plačati poseben prispevek od skupnega dohodka (100 ljudi je prijavilo več kot 50.000 letnega čistega dohodka). Lani se je ta številka že povzpela na 3942 in 211.

P. K.

Predsedniki in tajniki krajevnih organizacij SZDL ter nekateri člani izvršnega odbora obč. komiteja SZDL naše občine pred partizansko tiskarno Slovenija na Vojskem

Rekreacijsko središče na Ljubljanici, kakor si ga je zamislil Jovan Pešić. Več o tem na strani 7.

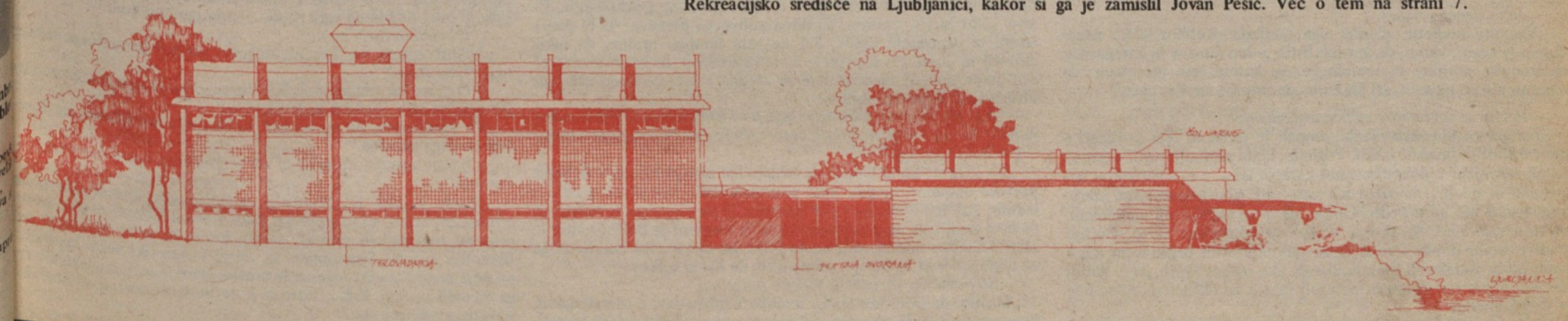

300,000.000 din za posojila kmetom

V mesecu oktobru so zasedali novoizvoljeni sveti kooperantov Agrokombinata Barje, ki delujejo na področju bivše kmetijske zadruge Dobrovo in Ig. V sproščenem razgovoru so predstavniki kombinata pojasnjevali prisotnim možnosti modernizacije kmečkih gospodarstev v prihodnjem letu.

Kmetje, ki sodelujejo s kombinatom, lahko najamejo posojila:

1. za nabavo kmetijskih strojev in naprav večje vrednosti, kot so traktorji, kosilnice itd;

2. za gradnjo novih in popravilo starih gospodarskih poslopij (hlevi, silosi, itd.);

3. za nabavo visokoproduktivne živine in

4. za kritje stroškov pri pitanju govedi, prašičev in piščancev ter vzrejo plemenskih telic.

Agrokombinat Barje daje znatna sredstva v te namene. Samo v letošnjem letu je bilo porabljeno za posojila skoraj 300 milijonov din (90 milijonov za nabavo kmetijske mehanizacije, 15 milijonov za gradnje gospodarskih poslopij in 190 milijonov za pitanje in vzrejo plemenskih telic).

Posojila so sicer kratkoročna, kljub temu pa razmeroma ugodna, saj se kmetu obrestujejo le po 3 % letno. Vse obresti iznad 3 % regresira sklad za pospeševanje kmetijstva občine in republike.

Čeprav kmetje sredstva iz posojil vračajo v obliki odplačil in so ta tako ponovno na razpolago novim in novim prosilcem, je razpoložljivega denarja zlasti za gradnje odločno premalo. Kmetijske zadruge na Dolenjskem uspešno rešujejo te probleme predvsem s pomočjo sredstev hranilnih kreditnih skladov. Področje Agrokombinata Barje je najmanj 5-krat večje kot področje kmetijske zadruge Ribnica, vendar imajo Ribničani na hranilno kreditnem skladu 13-krat več sredstev. Prepričevanju kmetov, da so prihranki (hranilne vloge) v korist predvsem njim samim in pa organizaciji zbiranja sredstev, bo v bodoče potrebno posvetiti mnogo več pozornosti.

Kmetje so tako na dobrovskem kot na ižanskem koncu sklenili, da bodo zimski čas izkoristili za izobraževanje. Organizirali bodo predavanja v obliki seminarjev, kjer se bodo seznanili z aktualnimi temami s področja vzreje, krmljenja, nege živine, itd., o sodobni proizvodnji in shranjevanju krme s travnikov, pašnikov in njiv, o nabavi, upravljanju in vzdrževanju kmetijskih strojev in naprav, o gradnji in uporabi modernih gospodarskih poslopij itd.

Inž. ANDREJ HORVAT

ČRNA JEZA V ČRNI VASI – SAMO 800 M ČRNEGA ASFALTA (Foto vest prof. Meze)

DIALOG ŽIVLJENJA

Po 18 letih prekinitve so ponovno vzpostavljeni diplomatski odnosi med Jugoslavijo in Vatikanom. Vzpostavitev diplomatskih odnosov je sad dolgotrajnega procesa, ki ga je precej pospešil II. vatikanski koncil. Spremembe, ki jih je prinesel II. vatikanski koncil, so vnesle mnogo novih in svežih pogledov v katoliško Cerkev. Naj samo omenim, da Cerkev danes nima več negativnega stališča do socializma, da se odpoveduje sodelovanju pri oblasti ter da ima do vprašanj miru v svetu in nerazvitih dežel stališča, ki so našim zelo podobna. Vse to je podrlo mnogo pregraj, ki so obstajale med našo državo in Vatikanom. Celo več, nastalo je veliko stičnih točk, kar je privedlo do nujnosti vzpostavitve diplomatskih stikov in do nadaljevanja dialoga na ravni država–Cerkev.

Vsekakor pa to ni edini dialog, ki poteka pri nas. Poleg dialoga država–Cerkev poznamo tudi dialog na ravni marksistični misleci–teologi in dialog med nevernimi in vernimi. Prav slednji dialog, ki poteka vsak dan v neposrednem življenju in stikih med vernimi in nevernimi, dosega od vseh najvišjo stopnjo. Vedno bolj se med vernimi in nevernimi brišejo meje, ki nas ločijo in vedno več je točk, ki nas druži. Skupno delamo, skupno se zabavamo, imamo skupne interese in prizadevamo si doseči skupne cilje. Ne nazadnje je ravno moč tega dialoga tudi pogoj za dialog na ostalih ravneh.

Kljub temu pa so to šele prvi koraki. Mnogo je še nerešenih vprašanj, ki se jih bomo morali predvsem bolj skupno lotevati in reševati. V preteklosti je bilo vse preveč ločenega delovanja o skupnih zadevah. Naj omenim samo dve vprašanji. Ko se opredeljuje in govori o nevarnostih klerikalizma, razpravljajo o njem največkrat samo neverni, celo takrat, ko razpravlja o klerikalizmu socialistična zveza, ki je organizacija tako vernih kot nevernih. Vendar ni moč zanikati, da je vprašanje klerikalizma pomembno za obe strani in da ga lahko le skupno rešujemo.

Drugo, kar moti, je način, kako verni zahtevajo verski program na RTV. Zahteve po verskem programu na RTV se zadnje leto redno pojavljajo v „Družini" ob neskriti podpori uredništva in cerkvene hierarhije. Ob tem pa nastaja precejšnja možnost za politizacijo Cerkve. Pojavlja se nevarnost, da bi Cerkev začela zastopati interese svojih vernikov pred družbo. Da do tega ne bi prišlo, vidim veliko še neizkoriščenih možnosti v socialistični zvezi. V socialistični zvezi je mesto in okvir, v katerem bi se morala ta in druga vprašanja ter interesi vernih in nevernih soočati in razreševati. V tem okviru je tudi možno dialog dalje razvijati. Le če bomo skupno reševali skupna vprašanja, bomo znali tudi skupno živeti v pravem sožitju. Obnovljeni diplomatski stiki med našo državo in Vatikanom nam vlivajo novega upanja.

SERGIJ PELHAN

S SZDL NA IZLET

V »Franji«, Idriji in »Sloveniji«

V skromno povračilo za celoletno neplačano delo je izvršni odbor naše občinske konference SZDL povabil na enodnevni izlet predsednike in tajnike krajevnih organizacij SZDL z ženami. Izlet je bil 17. oktobra, njegov cilj pa partizanska bolnišnica „Franja", Idrija in partizanska tiskarna „Slovenija".

Sobotno jutro je še nekoliko megleno, vendar vedro pozdravilo vseh 47 udeležencev izleta. Po veseli avtobusni vožnji mimo Škofje Loke do Cerknega in neposrednega izhodišča za „Franjo" se je kolona napotila do slovite partizanske bolnišnice. Njen obisk je izredno doživetje, to je pomenil tudi tokrat, zlasti še, ker so prišli mnogi prvič.

Skozi Cerkno, partizansko središče gorenjskih in primorskih partizanov, je izletnike vodila pot v Idrijo, v mesto nad živosrebrnim rudnikom in center slovenskega čipkarstva. Tu sta jih v klubu mladih pričakala dosedanji predsednik kluba Igor Bončina in podpredsednik občinske konference SZDL Idrija Janez Jeram. Izročila sta pozdrave družbeno-političnih organizacij in predsednika skupščine občine Idrija Stanka Murovca. Domačina sta nato v prijetnem kramljanju pripovedovala o delu svojih organizacij. Organizacija SZDL v tem kraju je bila nekaj časa v krizi, medtem ko je klub mladih že dvakrat osvojil prvo mesto v Sloveniji.

Po kosilu v znamenitih „Nebesih" (na mizi so bili še bolj sloviti idrijski žlikrofi) je posebej za težko pot na Vojsko prirejeni avtobus odpeljal dobro razpoloženo skupino do rudarskega doma. Od tu so najbolj vneti nadaljevali pot proti tiskarni „Slovenija". Tega imenitnega partizanskega spomenika ni mogoče doseči brez precejšnjega napora, toda doživetje spomenika napor bogato poplača. Tako so doživeli najbolj oddaljeni cilj izleta tudi tokrat obiskovalci iz občine Ljubljana Vič-Rudnik.

Pred vrnitvijo so se udeleženci izleta še enkrat sešli v Idriji. Povratek – čeprav že v večernih urah – je vendarle prezgoden. Vtisi z izleta so najboljši, spomini nadvse prijetni, saj je bil dan zares bogat veselih doživljajev, pa tudi resne vsebine.

V.

Poslanska pisarna

V zadnji številki ste že bili obveščeni o delu poslanske pisarne. Posredujemo vam še nekatere novosti.

7. oktobra 1970 so se poslanci odločili, da se bodo sestajali vsako prvo sredo v mesecu. Tak dogovor so sprejeli zaradi nujnega povečavanja možnosti za neposredno sodelovanje z volivci na terenu in delovnih organizacijah, z organi občinske skupščine ter ne nazadnje z organizacijo Socialistične zveze na vseh ravneh.

V minulem obdobju se je marsikateremu poslancu pripetilo, da je prav v sredo imel več povabil hkrati in po vrhu še reden sestanek v poslanski pisarni. To pa je imelo večkrat za posledico nujno odsotnost na drugih mestih.

Poslanci se zavzemajo, da ostane Socialistična zveza še dalje vzdrževalec stikov med njimi in volivci ter pobudnik za razgovore v delovnih organizacijah v krajevnih skupnostih, pred razpravami v zborih skupščine SRS.

B. L.

VELIKI TISK POTREBUJE MALEGA?

Občani hočejo videti sebe

Sodbe glavnega urednika Dela in zveznega poslanca Draga Seligerja o takoimenovanem drobnem tisku

Drago Seliger, zvezni poslanec in glavni urednik Dela odgovarja na vprašanja o lokalnem in občinskem časopisju za Našo komuno (Foto: arhiv Dela)

Za lokalna glasila, ali za občinske časopise in sploh za droben tisk podobne vrste (sem sodijo prav tako tovarniški časniki) veljata nekako dve vrhunski uradni sodbi. Po prvi je teh glasil preveč. Vsaka vas ima takorekoč že svoj časnik in to velja, jasno, veliko denarja. Logika te uradne sodbe je, naj bi se ti drobni časniki pridružili osrednjim glasilom, ali pa bi se kako drugače združili med seboj. Po drugi sodbi pa je prav, da imamo v dobi samouprave tako množico glasil. Obveščenost občanov je ena bistvenih sestavin samoupravljalskega motorja. Kaže, da je ta druga opredelitev zaenkrat obveljala.

Zato bo zdaj nemara vredno pogledati, kako sodi o lokalnem tisku urednik velikega tiska, glavni urednik Dela Drago Seliger.

– Kako bi vi opredelili vlogo lokalnega tiska oziroma drobnega tiska, kot včasih imenujejo občinska ali tovarniška glasila?

„Mislim, da lahko gledamo vlogo lokalnega tiska z več strani. Zame je vsekakor zanimiva tista stran, ki obsega njegovo vlogo pri informiranju in osveščanju občanov."

– Naj kaj mislite s tem osveščanjem?

„V tem smislu: če gradimo samoupravno družbo, če je naš cilj, da bi sleherni občan sodeloval pri odločitvah, potem mora biti človek najprej obveščen in osveščen, sicer ostane tisti cilj zgolj prazna želja. Osveščenost, to pomeni, da je treba prebuditi v občanu zanimanje za te stvari."

– Gre torej za sporočanje čim več podatkov?

„Podatkov in čim več objektivnih pokazateljev, na podlagi katerih se bo lahko občan vključil v razpravo in v odločitve."

– Je to danes v redu?

„Vzemite podjetje, glasilo tega podjetja. Kolikor lahko zasledujem te stvari, vidim, da je v teh listih polno izrazov in kategorij iz ekonomske politike in sociologije, za katere sem prepričan, da občanu nič ne povedo, saj jih komajda razume strokovnjak."

– Potem se zavzemate za poenostavljanje?

„Ne gre za poenostavljanje, ampak je treba te reči povedati s preprostimi in jasnimi izrazi. Poglejte, člani samoupravnih organov so obremenjeni z dohodkovnimi kategorijami, z investicijskmi naložbami in sploh z množico teh kategorij, ki marsikateremu samoupravljavcu nič ne povedo. Ljudje, da se ne bi pokazali nepoučeni, so zato raje tiho. Strokovne službe so odgovorne za to, kakšno gradivo bodo dobili v roke člani samoupravnih organov in kako bodo ljudje sodelovali pri odločitvah, ako seveda želijo, da je samoupravni organ res forum in ne zgolj fasada za odločitve, ki so bile že prej odločene."

– Da. Zanima me zdaj, s čim bi se morala po vaše predvsem ukvarjati občinska glasila?

„Občinska glasila bi se morala ukvarjati pretežno z občino. Po mojem bi jih moral priklicati v življenje interes občanov. Zato jaz, recimo, ne bi imel ambicije, da bi se občinska glasila posvečala svetovni politiki in domači državni politiki, če seveda deli te politike ne bi neposredno zadevali interesov samih občanov."

– Neposredno, kaj bi moralo biti po vaše v občinskem glasilu?

„Če so občani ustanovili list, potem hočejo videti v njem sebe, svoje probleme in svoj razvoj, ne pa probleme Gane, Akre in tako naprej."

– Kako vidite razmerje med občinskimi in sploh lokalnimi glasili ter Delom?

„Mislim, da je tu lahko razmerje. Sodim, da ves lokalni in drobni tisk v bistvu dopolnjuje takoimenovane centralne liste, ker se ti iz objektivnih razlogov ne morejo tako na drobno ukvarjati z vso pisano paleto problematike. Jaz sem odločno proti temu, da bi si to bili konkurenčni listi. Mislim, da je tu neumnost govoriti o konkurenčnem boju, govoriti, kdo bo zmrznil. Za konkurenco je treba enakih. Ta ne velja za stvari, ki dopolnjujejo druga drugo."

– Ali lahko zaradi tega dopolnjevanja lokalni listi vplivajo na centralni list?

„Vplivajo na ta način, da mi kot novinarji centralnih listov spremljamo ta tisk. Iz njega lahko potem razberemo, kje so naše slabosti, vidimo, katerih stvari se ne lotevamo in da smo pri kakšnih stvareh presplošni."

– Kje je meja med centralnim in lokalnim časnikom?

„Te meje se teritorialno postaviti ne da."

– Jaz sem mislil na vsebinsko mejo?

„To sem v bistvu že povedal. Ustanovna koncepcija lokalnega lista je verjetno obveščati ljudi o njihovih lastnih problemih. Če sem čisto iskren, mislim, da nima nobenega pomena, da bi prepisovali iz centralnih listov. Saj ne vem, ampak mislim, da takih ambicij ni dosti. Pri tem pa je čisto razumljivo, da bodo iz centralnih listov povzeli mednarodne in zvezne teme, če bodo zadevale koristi ljudi v njihovi občini."

– Kaj pa, če se lokalni list valja po hišnih stopniščih in nevemkaterih kotih, ker ga malokdo bere? Ali je izdajanje takega časnika zagrešena investicija?

„To je zame samo dokaz, da lokalni list niso priklicale v življenje potrebe občanov, ampak neke strukture, tako kot je pač z vsakim listom. Tak list običajno nima odmeva. Je pa tu morda še vzrok, da te liste delijo in ne prodajajo. Toda ta element je bolj neviden in zato z analizo odmevnosti ugotavljajo, ali občani list berejo ali ga ne berejo. Če ga ne berejo, pomeni to, da list ni njihov."

– So potem te investicije vseeno potrebne?

„Mislim, da je ta investicija majhna v primerjavi z investicijami, ki so večje in bolj zgrešene. Na splošno nisem proti takim investicijam."

– Kaj pa pravite o nekaterih „podtalnih" težnjah, po kate naj bi postalo lokalno glasilo močan in velik časnik?

„To so lahko osebne ambicije ljudi."

– Nasprotujete takim ambicijam?

„Bilo bi absolutno koristno, če bi bil ta list tako vitalen, da ljudje v vsej Sloveniji spraševali po njem. To je samo za pozdrav to se pravi, da je list našel tisto, kar nismo našli mi. Verifikacija mora biti bralec, ne uredništvo. Mi kot uredništvo se lahko hi okličemo za svetovni list, ker smo pač prisotni v Frankfurtu Parizu in tako naprej, čeprav gre samo za nekaj izvodov. To pa pomeni, da nas berejo Francozi, Nemci in tako naprej."

– Kakšno je vaše mnenje o tezah, da bi bilo treba časop deprofesionalizirati, da bi vanje pisali predvsem občani kot n klicni časnikarji? Poklicno novinarstvo bi torej postalo dro manjšina. Tako misel je nekoč, če se ne motim, dala na sve SZDL.

„Tu gre za nesporazum. Prav gotovo pa mi novinarji težimo, bi se pojavilo v listih čimveč mnenj občanov, zlasti pi nas, ki glasilo socialistične zveze, ki je najmnožičnejša organizacija."

– Kaj neposredno mislite o deprofesionalizaciji novinarstva?

„Deprofesionalizacija novinarstva? Tehnologija izdajanja d nega lista zahteva poklicne novinarje. Da pa bi v časniku sodelov čimveč nepoklicnih ljudi, to pa je težnja vsakega množičnega sila."

– Ali se vam zdi, da je Delo že doseglo to pravkar omenj stopnjo deprofesionalizacije?

„Težko je reči, da smo že dosegli optimalno možnost. Če po date honorarno listo, boste videli, da se pojavlja najmanj 1.0 ljudi, ki niso uslužbenci Dela. Pri tem sploh ne omenjam pi bralcev."

– Kaj pa lokalni listi, ti že lahko izvajajo pravo deprofesio zacijo, ne? Ti morajo biti pisani nepoklicno?

„Po mojem mnenju morajo biti bolj deprofesionalizirani, takim glasilom že zaradi denarja ni lahko ustvariti poklicne re cije. Sicer pa gre tu običajno za tednike ali celo mesečnike, kje obseg in zahtevnost bistveno drugačna od dnevnega lista. Celo dijske postaje razpolagajo z minimalnim številom profesioan Prav bi bilo, da bi bila taka glasila pisana zgolj od ljudi."

– Pri velikih listih pa ne?

„Najbrž nikoli ne, ker ni mogoče izdajati centralnega li neprofesionalci."

– Prej ste za zavoro lokalnih listov omenili brezplačno ra ljevanje izvodov. Kakšen zadržek je to?

„Po praksi vem, da mnogi listi, ki jih delijo brezplačno, ne d žejo svojega namena."

– Ljudje mislijo, da tako ni nič zanimivega notri, ker ga d kar tako?

„Morda je tudi to. Morda je to psihologija človeka, da n odnosa do stvari, ki jo dobi kar tako v roke. Človek nima od celo do materialnih dobrin, če jih kar tako dobi. Morda je filozofije v tem. Spominjam se, da je v Ameriki velik kapit spuščal ceno lista do najmanjše možne mere. Končno je sklenil ga bo delil zastonj. Kakor hitro ga je začel deliti zastonj, ni imel nobenega odmeva več."

PRIMOŽ ŽAG

TTL PRED SVOJO STOLETNICO

FILTER 57 — najbolj iskana jugoslovanska cigareta

„Tista o filtru 57 v „palicah", ki bi ga začeli izdelovati v naši tovarni, je krepko privlečena za lase", nas je že ob prvem stisku rok „pozdravil", direktor DE trgovine ljubljanske tobačne tovarne, inž. Janez Čemažar. Filter 57 si je zadnja leta resda široko utrl pot na jugoslovansko tržišče tobačnih izdelkov, toda da bi se v TTL lotili izdelovanja filtra v „palicah", o tem sploh ni govora. Filter 57 ostane potemtakem brez svojega večjega „dvojnika".

„Filter cigarete imajo svojo zgodovino, ki se je že prevesila v poldrugo desetletje. V TTL smo bili prvi, ki smo jugoslovanskemu trgu tobačnih izdelkov postregli spomladi 1957 s filter cigaretami. Našemu prvencu se je sredi novembra 1965 pridružil še filter 57 long size. V dobrih osmih letih smo obogatili naše tržišče z dvema vrstama filter cigaret, med katerima je postal filter 57 long size bestseller brez konkurence."

Bržkone se je težko upreti prepričljivi resnici strokovnjakov v TTL, ko govorijo o prvi jugoslovanski cigareti, o filtru 57, ki je postal pojem za kvaliteto na predstavi tobačnih „odličnikov" pri nas. O tem zgovorno pričajo tudi številni pokazatelji o strmem vzponu na proizvodnem diagramu. Pred dvanajstimi leti so v TTL izdelali 27 milijonov cigaret filtra 57, lani pa so zabeležili s proizvodnjo 2 milijardi 318 milijonov cigaret že skoraj desetkratno povečanje.

Letos kanijo proizvodnjo cigaret filter 57 še povečati od lanske. V tovarni zatrjujejo, da se je treba za vodilno pozicijo cigaret filter 57 zahvaliti predvsem njihovi tradiciji, nenehni skrbi za kvaliteto, dobri surovinski osnovi in ne nazadnje tudi smotrni organizaciji lastne predelave tobaka v Orašju na Savi in v Senti. O kvaliteti torej ni dvomov, saj v TTL sploh ne poznajo zalog teh cigaret, ki gredo tako rekoč s proizvodnih trakov neposredno v roke kupcem. Zanimivo je, da že trinajst let skrbi za kvaliteto cigaret filter 57 tehnolog Tone Maček, ki se ne more ločiti od svojih „prijateljic".

Filter 57 long size si je torej krepko utrl pot na jugoslovansko tržišče tobačnih izdelkov. Z milijardno proizvodnjo pa v TTL ne razmišljajo o kakršnihkoli filter cigaretah v „palicah". Ostati nameravajo pri tisti vrsti cigaret – torej pri cigaretah filter 57 long size – ki je postala pojem med tobačnimi „sladokusci". Izkušnje namreč kažejo, da si je mogoče le s kvaliteto pridobiti širok krog potrošnikov, nikakor pa ne s spreminjanjem vrste cigaret, ki bi se na tržišču stežka oprle na dolgoletno tradicijo ljubljanskega tobačnega prvenca.

Upamo, da smo z našim zapisom potolažili kadilce cigaret filter 57. Morda nam bodo v tobačni tovarni pripravili posebno presenečenje prihodnje leto ob praznovanju visokega delovnega jubileja – 100-letnice ustanovitve. Resnici na ljubo je že tako, da je ljubljanski „tobačni stoletnik" znal vselej z izostrenim posluhom ugoditi zahtevam svojih potrošnikov, zato ni odveč, če že danes spregovorimo o presenečenju 71. Seveda pa je to le časnikarsko pričakovanje, ki bi navsezadnje razveselilo tudi vse tiste kadilce, ki že leta in leta najraje segajo po izdelkih ljubljanske tobačne tovarne.

(iv)

Naš posnetek zajema pogled na večji del viškega „Harlema"

Harlema ne bo več?

Ob Cesti v mestni log je v sedmih letih zraslo barakarsko naselje, ki je splošno znano pod imenom Harlem. Gre za pojav t. i. „kanistrskega naselja", kot ga poznajo domala vsa mesta širom po svetu. Ponekod skušajo takšna naselja enostavno prezreti in zamolčati, drugje jih preganjajo, ne izbirajoč sredstva, toda ta naselja so trdoživa, rastejo iz določenih socialnih in etničnih sredin in če jih ukinejo na enem kraju, se pojavijo drugje.

Takšno trdoživost kaže tudi viški Harlem, ki ni edino barakarsko naselje v občini, kaj šele na celotnem ljubljanskem mestnem in predmestnem območju. Naseljujejo ga večinoma priseljenci iz okolice Negotina, iz tamkajšnjih aromunskih vasi. Po razpoložljivih informacijah gre v večini primerov za družine socialno šibkejšega izvora. Trenutno živi v Harlemu 43 družin. Večina odraslih članov teh družin je zaposlenih, priliv njihovih dohodkov je torej reden, zato se nad barakami vzdigujejo TV antene, tu so parkirani avtomobili, utrip vsakodnevnega življenja ni bistveno drugačen kot drugje.

Sedaj pa pride tisto, zaradi česar je postal problem Harlema spet perečeč. Neposredno ob Harlemu je namreč zrasla moderna tovarna velox plošč, ki se bo v perspektivi še razrasla v smeri barakarskega naselja, kajti to stoji natanko v industrijski coni. Problem Harlema se tako prikazuje precej drugače in terja pospešeno reševanje.

Harlem in njegove barake so črna gradnja. Tehnično bi ga bilo nadvse lahko porušiti. Toda tu so družine z otroki in treba jim je prej zagotoviti bivanje drugje. Prebivalci Harlema so zaradi nujne bližnje selitve vznemirjeni. Ponovno so pisali Titu, v svojem pismu na maršalat navajajo, da se čutijo ogrožene, zlasti še, ker da jim vse doslej še nihče ni povedal, da se na tem mestu ne morejo obdržati. Resnica je nekoliko drugačna. Odgovorne službe že nekaj let budno spremljajo dogajanje v Harlemu, preprečujejo nadaljnje doseljevanje ter podirajo zasilna bivališča v primeru odseljevanja.

Občinske službe že iščejo lokacijo za postavitev barak, ki vsaj zaslužijo to ime in kjer bodo stanovanjske razmere ustrezale vsaj osnovnim zahtevam civilizirane družbe. Poskusi, da bi preselili prebivalce Harlema v staro šolo v Zapotoku, niso uspeli. V nekdanjo opekarno v Dragi med Škofljico in Igom pa so se preselile le tri slovenske družine. Pri reševanju preselitve iz Harlema bodo morale nujno sodelovati tudi gospodarske organizacije, v katerih so prebivalci iz viškega barakarskega naselja zaposleni. Zlasti še, ker gre večinoma za močne gospodarske organizacije.

SaS

Minirana črna gradnja

V petek, 16. oktobra so pod vasjo Gumnišče med Škofljico in Pijavo gorico odjeknile eksplozije. Minirali so črno gradnjo zakoncev inž. Braneta in Metke Miloševič. Eksplozija je dobila svoj odmev v mnenju očividcev in še zlasti domačinov. Kolikor smo ta mnenja registrirali, se v precejšnji meri opredeljujejo proti tako drastičnim ukrepom, in to ne zaradi simpatiziranja s črnograditeljem, marveč zaradi povzročanja škode. To trpi v tem primeru privatnik (ocena se giblje med 10 in 15 milijoni), če pa širše gledamo, je to le družbena škoda.

Povprašali smo ustrezne službe na občini, kako je prišlo do tega – prav gotovo ne popularnega – rušenja črne gradnje. Zadevna izjava je – v prostem zapisu – naslednja. Minirana črna gradnja se je pojavila na

Črna gradnja pod Gumniščem med Škofljico in Pijavo gorico po miniranju

nezazidljivem zemljišču. Začetek gradnje je bil opažen 25. 7. letos. Ker zakonca Miloševič nista ne tedaj ne kasneje iskala ustrezne dokumentacije, je mestna urbanistična inspekcija izdala odločbo o ustavitvi gradnje, datirano 29. 9. Kljub temu so se dela na črnem objektu nadaljevala, zato je ista inšpekcija izdala tudi odločbo o odstranitvi pričete gradnje oz. o njenem rušenju in o vzpostavitvi prvotnega stanja na terenu. Tudi po tej odločbi z datumom 8. 10. se je gradnja nadaljevala. Zaradi neupoštevanja vseh teh odločb – zadnja je terjala od črnograditelja porušenje v petih dneh – je mestna inšpekcija 14. 10. obvestila občinski oddelek za gradbene zadeve, da je odločba o rušenju zapadla v izvršljivost. Ker se dela kljub vsemu niso ustavila in se je obetala vsak dan večja škoda, je občinska služba že 15. 10. izdala sklep o rušenju. To so realizirali že naslednjega dne, 16. oktobra.

Tako utemeljuje pravilnost celotnega postopka ustrezna občinska služba. Na naše vprašanje, zakaj je bila minirana prav ta izmed ca. 200 registriranih črnih gradenj v občini Vič-Rudnik, smo dobili naslednje pojasnilo: ker je bila črna gradnja na kraju, kjer zazidava sploh ni možna – v skladu z obstoječimi predpisi in po veljavni urbanistični dokumentaciji – torej na absolutno nezazidljivi površini. Seveda je bilo naše naslednje vprašanje: ali je črna gradnja edina te vrste na nezazidljivem zemljišču? Odgovor: ni, vendar je bila ta gradnja v trenutku rušenja v prvi gradbeni fazi, razen tega pa njen investitor z njo ni reševal svojega stanovanjskega problema – saj že ima svoje stanovanje na Tolminski 18.

prav je ta streha na vrhu črne gradnje.

Ko smo povprašali po vzrokih za tako veliko število črnih gradenj v občini – med petimi ljubljanskimi občinami jih ima le ena več od viško-rudniške – smo dobili pričakovano pojasnilo o njihovem vzroku. Ljudje večinoma rešujejo na ta način svojo resnično stanovanjsko stisko, skušajo se rešiti visokih komunalnih prispevkov in se zlasti izogniti dolgemu čakanju na izdajo potrebne dokumentacije. To skuša večina črnograditeljev že pred začetkom gradnje ali med njo tudi dobiti.

Naše zadnje vprašanje je bilo: ali bo primer Miloševič ostal osamljen svarilni zgled ali pomeni začetek doslednejšega izvajanja zakonskih določil o črnih gradnjah, torej začetek učinkovitejšega reševanja tega aktualnega in že skoraj kroničnega družbenega problema.

Izvedeli smo, da je težišče prizadevanj občinske uprave v drugi smeri: na eni strani v skrbi za dosledno in pravočasno preprečevanje črnih gradenj, še bolj pa za hitrejše zagotavljanje ustreznih lokacijskih, urbanističnih, komunalnih in finančnih pogojev za legalne gradnje.

SaS

Obiskovalci v inštitutu Jožef Stefan

Na več kot skromen poziv Inštituta Jožef Stefan v Ljubljani, ki stoji na območju naše občine, da vabi na ogled njihovih laboratorijev, je prejšnji petek obiskalo to našo vrhunsko znanstveno ustanovo kakih tisoč obiskovalcev – v ogromni večini mladine. Tisoč mladih obiskovalcev na nekem institutu v enem samem dnevu pa je več kot zadosten razlog za optimistična razmišljanja. Predvsem je jasno, da tolikšen obisk ni in ne more biti samo posledica neke podpovprečne reklamne akcije. To je rezultat resničnega in povečanega zanimanja mladih za raziskovalno delo. Trditev lahko ilustriram s številko. Predlansko leto je ob podobni akciji obiskalo inštitut kakih 300, lani okrog 500, letos pa več kot 1000 študentov in dijakov. Kako resno so vzeli to invazijo mladih na inštitutu, dokazuje tudi dejstvo, da so se med skupino obiskovalcev pomešali ugledni znanstveniki in obiskovalcem govorili o delu inštituta. Mimo te ugotovitve pa skriva vabilo na obisk še drugo razsežnost. Samoupravni organi te znanstvene institucije so tesno povezani s trenutnimi srednjeročnimi in dolgoročnimi potrebami naše znanosti in gospodarstva. Gre za spoznanje, da v Sloveniji vsak dan bolj občutimo pomanjkanje strokovnjakov, inženirjev in doktorjev znanosti s področja elektronike, elektrike, strojništva, kemije, matematike in drugih. To je tistih kadrov, ki jih je bilo po eni strani vedno premalo, po drugi strani pa smo jih lahkomiselno in ne da bi jim nudili ustrezne delovne pogoje, puščali v tujino.

Seme raziskovalne vedoželjnosti, ki so ga pretekli petek zasejali v mlade, bo pri nekaterih gotovo vzklilo. To pa je zadosten razlog za naša optimistična razmišljanja in priznanje tej naši vrhunski znanstveni ustanovi, ki se ni obdala z visokim obzidjem molčečnosti, ampak vabi v svoj utesnjeni hram učenosti vse, ki ji lahko pomagajo.

PETER LIKAR

OBISK V TOVARNI ELEKTRONSKIH INSTRUMENTOV ISKRE V HORJULU

DOBRI DELOVNI USPEHI

Zadovoljni smo z letošnjimi polletnimi proizvodnimi uspehi – so si edini domala vsi, ki jim tovarna elektronskih instrumentov Iskre v Horjulu reže njihov vsakdanji kruh. Poslovni dosežki v prvih šestih meseçih letošnjega leta pa bi bili vsekakor še ugodnejši, če horjulskega kolektiva ne bi spremljale težave, ki nemara v mnogočem na diagramu poslovne podjetnosti ovirajo normalno proizvodnjo.

V Horjulu so do konca junija zabeležili vrednost proizvodnje v višini 9,381.923 din, kar predstavlja 33,97 odstotka letnega proizvdnega načrta. Lani so dosegli v istem razdobju proizvodno vrednost 9,057.260 din, torej precej manj kot letos. Na primerjalni lestvici proizvodne realizacije v lanskih prvih šestih mesecih in letošnjem prvem polletju je očitno 3,6-odstotno povečanje proizvodnje, ki je lahko samo za spodbudo nadaljnjim poslovnim prizadevanjem največjega horjulskega delovnega kolektiva.

Po kazalcih gibanja proizvodne rasti predstavljajo večji delež v proizvodnji sprejemno-oddajne aparature in sprejemniki, čeprav je bilo čutiti v prvem polletju prav v tej skupini največji proizvodni izpad. Vzroke za nizko realizacijo lahko iščemo v pomanjkanju ustreznih atestov za sprejemno-oddajne aparature, deloma pa tudi v naknadnih tehničnih izboljšavah pri nekaterih sprejemnikih, ne nazadnje pa tudi v težavah pri uvozu reprodukcijskega materiala. S podaljšanjem dobavnih rokov za večino reprodukcijskega materiala so dobavitelji iz zahodnih držav storili Horjulčanom neodpustljivo „uslugo", ki je terjala prestavitev proizvodne realizacije v tej delovni skupini na zadnjih šest mesecev letošnjega leta.

Poslovni dosežki tovarne elektronskih instrumentov v Horjulu v letošnjem prvem polletju kažejo na ugodna proizvodna gibanja v domala vseh skupinah. Tako so v skupini elementov za elektronsko tehniko izpolnili 55,8 odstotka letnega proizvodnega načrta, v proizvodnji elektronskih instrumentov pa so izpolnili v tem obdobju letni načrt s 44,9 odstotka. Zlasti zanimiva so gibanja v proizvodnji regulacijskih transformatorjev, v čigar delovni skupini so presegli polletni načrt za skoraj 18 odstotkov, medtem ko so svoje šestmesečne poslovne obveznosti pri sestavnih delih in uslugah presegli za blizu 11 odstotkov.

Vrednost prodaje je v horjulskem elektronskem prvencu dosegla v prvih šestih mesecih letošnjega leta vrednost 11,800.575 din, pri čemer je prek Iskra Commerce uresničila 76,9 odstotka svoje prodaje. Iz Horjula je šlo do konca junija v svet za 60.665 dolarjev izdelkov, zlasti na račun povečane proizvodnje kaset, tako da je izvoz izpolnil letni načrt že z nič manj kot 75,35 odstotka.

Zanimivo je spoznanje, da so spremembe v strukturi proizvodnje terjale večjo vezavo zalog materiala, posledica takšnega stanja pa je prišla do svojega izraza pri velikih težavah pri uvozu različnih materialov. Pozabiti namreč ne gre, da potrebujejo v Horjulu samo za normalno proizvodnjo elektronskih instrumentov in sprejemno-oddajnih aparatur preko 1000 najrazličnejših materialov, zato bi bilo absurdno pričakovati, da bi zunanji dobavitelji preskrbeli vse potrebne materiale, kar povzroča zviševanje nehvaležnih zalog.

Čeprav so se v letošnjem prvem polletju dvignili osebni dohodki v poprečju za 28 odstotkov in znašajo zdaj 1084 din, postaja vse bolj očitno, da potrebujejo v Horjulu predvsem strokovnjake z visoko izobrazbo. Toda prav pri kadrovski zasedbi delovnih mest nastajajo veliki problemi.

Ob viharju težko premostljivih težav pa si v Horjulu kljub temu zadovoljno manejo roke nad polletnimi proizvodnimi dosežki. Ugodna gibanja v celotni proizvodnji tovarne elektronskih instrumentov nedvomno kažejo, da bo horjulski kolektiv ŽP Iskra ob novoletni prelomnici prav gotovo z zadovoljstvom ugotavljal in ocenjeval svoje delovne uspehe.

iv

Komu to koristi?

Kmetovalci proizvajalci mleka v Goricah, ki so do pred kratkim oddajali mleko AK Barju, so se zaradi boljših pogojev odločili za sodelovanje s KZ Vrhniko. Približno 80 % jih sedaj mleko oddaja KZ Vrhnika. Kot povračilni ukrep je AK Barje vsem tistim, ki mleko oddajajo Vrhniki, odpovedal zemljišča, ki so jih imeli v najemu.

Kmetom ni zamere, kajti njihovi dohodki so omejeni in so prisiljeni iskati boljši dinar. Poteza AK Barja se jim zdi prenagljena, kajti obstaja bojazen, da taiste površine ne bodo izkoriščene v prihodnje, kar pa ni v širšem družbenem interseu. To, da kmetje sicer z mlečno proizvodnjo kooperirajo s KZ Vrhniko, ne pomeni, da z ničemer ne želijo sodelovati z AK Barje, možnosti je tu še veliko, samo izkoristiti jih je potrebno.

Inž. L. H.

Študentsko naselje — podivjana soseska

Oprostite naslovu – vendar v Rožni dolini pravijo, da je treba končno reči bobu bob in študentskemu naselju, kar mu gre. In da ne bo zmote. Ne gre za tiste številne študente, ki so v to malo mesto prinesli od doma kulturne navade in primerno obnašanje. Gre za tiste, ki jim niso mar niti higiena niti kulturni odnosi v okolju, ki jih je sprejelo medse. Za tiste, ki delajo celotnemu naselju videz podivjane soseske. Predvsem imajo prebivalci Rožne doline pripombe na njihove „zabave", ki ljudem kalijo nočni počitek. Pogosto se razlega vpitje mladih pijanih razgrajačev tudi po polnoči. Nekateri študentje, ki imajo očitno na voljo preveč časa, denarja in prevročo kri (zabavo vsi razumejo) ne morejo razumeti, da prebivajo v okolici delovni ljudje, ki želijo imeti ponoči mir, pa tudi tistih študentov, ki se pridno pripravljajo na izpite. Kaj malo jim je mar okolice naselja, saj poti krasijo kristali razbitih steklenic in tudi še kaj drugega. Nič lepša ni videti cesta VI in vrtovi ob tej cesti, ki jo krasijo razni kartonasti odpadki in papir.

Pot od naselja do samopostrežbe je precejšnja, zato je razumljivo, da se marsikateri ne more zdržati in že po poti malica. Rešitev tega problema in še marsikaterega, bi bila, če bi imeli v naselju lastno trgovino, čemur ne nasprotuje podjetje Hrana, ki vodi samopostrežno trgovino, ali če bi postavili smetnjake, ki naj bi potem res služili svojemu namenu.

Med študentskim naseljem in prebivalci Rožne doline se plete vrsta nerešenih vprašanj, ki bi jih lahko rešili le ob medsebojnem sodelovanju. Ko pa so lani študentje predlagali, da bi v KS predlagali svojega člana – so se umaknili.

IRONIJA

Pred leti, ko so šele začeli graditi študentsko naselje, so na gradbiščih redno delale skupine Rožnodolčanov. „Da bodo naši študentje v lepem in toplem," so rekli in žrtvovali tisoče prostovoljnih ur.

Če hočejo isti Rožnodolčani zborovati v enem od njihovih večjih prostorov, morajo plačati za en večer 150,00 din.

KS GOLO

V Zapotoku pod Kureščkom so v začetku poletja ustanovili samostojno krajevno organizacijo SZDL po odcepitvi od krajevne organizacije Golo. Vzrok odcepitve: prevelika oddaljenost od sedeža krajevne organizacije SZDL na Golem. Novi predsednik v Zapotoku je Alojz Mlakar.

KS BREZOVICA

Občani v bližini železniške postaje na Brezovici so že težko pričakovali, kdaj bodo asfaltirali zelo obremenjeno makadamsko cesto, ki povezuje pomembno tovorno železniško postajo na Brezovici s Tržaško cesto. Sedaj pa vse kaže, da bo to cestišče asfaltirano še pred zimo – če ne bo zima prišla prezgodaj. Prebivalci Brezovice so začeli zbirati sredstva v ta namen v obliki samoprispevka. Predvidevajo, da bodo zbrali kar tri stare milijone. To dejstvo kaže na pripravljenost Brezovčanov na solidarnostne akcije, s katerimi bodo tudi v prihodnje brez dvoma uspevali v prizadevanjih za ureditev ostalih jamastih poti v svojem kraju.

Ob Groharjevi cesti dokončujejo prvo bencinsko črpalko v tem delu mesta. Okrog nje pa nekdaj trdo predmestje že dobiva urejen in moderen videz s sodobnim življenjskim utripom.

BREZ PREDSEDNIKA

Krajevna organizacija SZDL Rožna dolina je po odhodu zadnjega predsednika Lojzeta Janka v JLA brez predsednika. Pričakujemo posredovanje družbeno-političnih organizacij v tej krajevni skupnosti, da pride na izpraznjeno mesto čim prej pravi človek.

KS TRNOVO – MURGLE

Novo naselje iz individualnih atrijskih hiš v Murglah je bilo prvotno namenjeno občanom s povprečnimi osebnimi dohodki. Kaže pa, da se je predvidena cenena gradnja spremenila v luksuzno gradnjo, saj cena 42 milijonov starih dinarjev za takšno atrijsko hišo, zgrajeno do četrte gradbene faze, ne more biti preveč popularna. Takšno ceno je namreč v dnevnem časopisju oglasilo Poslovno združenje za industrijsko gradnjo „Imos".

KS MALČI BELIČ

Vprašujemo se, kaj bo z nedograjenimi objekti bivšega Tehnograda v Bonifaciji. Želeli bi si tudi čimprejšnje ureditve Tomažičeve ulice, ki je ponoči zagrnjena v trdo temo, saj so cestne svetilke redke in le do polovice ulice.

KS VELIKE LAŠČE

Po proslavi 500-letnice kraja se nadaljuje ob tej priliki pričeta akcija za spomeniško zaščito Trubarjevega mlina, Levstikovega kozolca in Stritarjeve kašče. – Priloge z zgodovino Lašč tokrat nismo mogli objaviti, ker uredništvo še ni prejelo rokopisa.

NOV ASFALT V TRNOVEM

Končno se je močno premaknilo glede komunalnih del tudi v Trnovem. S številno mehanizacijo so začeli pripravljati za asfalt Karunovo, Jeranovo in Staretovo ulico in Mivko. Na Jeranovi so poleg tega položili tudi novo kanalizacijo, številni lastniki hiš ob tej ulici pa so se nanjo že priključili. Vse zgoraj omenjene ulice bodo široke 6 metrov razen Staretove, ki bo široka sedem metrov. Ob nekaterih ulicah bodo uredili tudi zelenice. Kljub odločitvi občinske skupščine, da začne s tako širokopotezno akcijo asfaltiranja v Trnovem, pa si ljudje želijo, da bi čimprej našli denar tudi za asfalt za Švabičevo ulico do Borsetove in za Jelovškovo ulico.

Razen tega pri bolnišnici končujejo z deli za novo črpalko, ki bo odprta v nekaj tednih.

SPREMENITI URBANISTIČNI NAČRT

Ob razgrnitvi urbanističnega načrta za Trnovo, pa tudi s prejšnjih zborov volivcev na območju te krajevne skupnosti, lahko zaključimo, da je ena osnovnih pripomb prebivalcev tega konca naše občine, da med Veliko in Malo čolnarsko ne bi gradili enonadstropnih hiš. Razen tega pa menijo ljudje, da bi bilo treba slepe ulice odpreti.

RAKOVA JELŠA VEČNO ODPRT PROBLEM

Kljub temu, da so na Rakovi jelši zgradili celo črno naselje, se tamkajšnji prebivalci dnevno oglašajo z željami in pritožbami, da bi jim vendarle zgradili komunalne naprave. Ker za to naselje seveda ni bilo urbanističnega načrta, je sedaj vprašanje, kdo bi prispeval sredstva za te naprave. Na krajevni skupnosti se namreč bojijo, da bi zaradi premalo zatesnjenih grezničnih jam in zaradi številnosti prebivalstva prišlo nekega poletja do epidemije. Razen tega je na dnevnem redu tudi vprašanje asfaltiranja ceste na Rakovo jelšo, kar je pa seveda spet povezano s položitvijo kanalizacije. Zdaj zdaj bo pa izbruhnil problem tudi onkraj mostička na Rakovi jelši, saj vemo, da so tamkajšnja zemljišča že razparcelirana in da se je začela intenzivna gradnja.

PEŠPOT DO PARTIZANA V TRNOVEM

Še pred nekaj leti je bila speljana od Opekarske ceste mimo telovadnega društva Partizan pešpot. Lastniki parcele ob Opekarski ulici so jo samovoljno zagradili in spremenili v vrt. Ker trenutno ni videti druge rešitve, se je krajevna skupnost odločila, da bi uredili pešpot za sedanjo avtopralnico v smeri Jeranove ulice. Zamisel bo pa izvedljiva, ko bo ta del dokončno urbanistično urejen.

NEDELAVNI HIŠNI SVETI

Od 52 hišnih svetov na območju krajevne skupnosti Trnovo jih dela komaj deset. To je problem, ki ne tare samo Trnovčane, ampak tudi druge. Vzroka za tako stanje sta dva. Prvič se ljudje izogibajo funkcij, drugič pa hišni sveti nimajo denarja, s katerim bi svobodno razpolagali vsaj za najnujnejša hišna popravila. Ob razpravah o politični preureditvi krajevnih skupnosti bi veljalo misliti tudi na hišne svete in na njihove delovne možnosti.

PODRTA OGRAJA

Mali mostiček, ki vodi čez Gradaščico ob Eipprovi cesti je že od spomladi poškodovan. Nekdo je namreč udaril ob ograjo, podrl stebre in zdaj visi del ograje proti vodi. Potrebno popravila.

KS VIČ

Dom upokojencev ob Viški cesti je tik pred vselitvijo. V teku so zadnja dela v notranjosti.

NOVA TRGOVINA NA ŠKOFLJICI

Po nekaj letih iskanja primerne lokacije za gradnjo trgovskega lokala na Škofljici in po nekaterih prerekanjih je zdaj prostor izbran. Lokacija je dokončna, našel pa se je tudi investitor. Objekt bo gradilo trgovsko podjetje Tabor iz Grosupljega. V njem bo najsodobneje urejena prodajalna živilskih potrebščin in ostalega potrošnega blaga. Prav tako bo v stavbi večji gostinski objekt z restavracijskimi prostori ter lepo urejeno teraso.

IZ KS DOBROVA

Umreti ni dovoljeno

Splošen vtis obiska v krajevni skupnosti Dobrova je prijeten. Občani so zelo prizadevni. Kljub navidezni nerešljivosti problemov, ki so več ali manj lastni vsem podeželskim skupnostim, so vseeno optimisti, pa čeprav pravijo, da se po ukinitvi samostojne občine počutijo nekoliko zapostavljene.

Hm, problemov je še in še, toda naši odbori, komisije in sveti so zelo aktivni, od socialnega varstva pa do ZB, pravi Branko Golobič, predsednik KS Dobrova, sicer prosvetni delavec

Dobrova, Brezje, Podsmreka, Razori, Draženik, Komanija, Šujica, Gaberje, Stranska vas, Hruševo in Osredek je enajst krajev, ki jih obsega krajevna skupnost Dobrova. Od skoraj 2.300 prebivalcev se le nekaj manj kot 400 preživlja s kmetijstvom, ostali so vezani na službe. Kakšen je tempo razvoja, nam že dovolj zgovorno pove podatek, da je od kakšnih 150 kmetij pred 15 leti v Dobrovi danes le še 5 pravih kmetov. Z novim letom bo v Dobrovi zgrajena bencinska črpalka.

V Dobrovi gradijo prizidek k stari šoli, ki bo veljal 7,5 milijona din. Učenci se bodo predvidoma vselili v nove prostore v drugi polovici leta 1972. Zdaj domuje osemletka v treh stavbah. Mimo 360 učencev je v njej v celodnevnem varstvu 60 predšolskih otrok, več učencev pa v pošolskem varstvu.

3-krat tedensko v Dobrovi ordinira zdravnik splošne prakse. Prebivalci so z njim zelo zadovolj[illegible] jijo pa se, kaj bo z zobozdravst[illegible] Zdaj dela zobna ambulanta 2 tedensko, toda prebivalci so deli, da jih bo zobozdravnik v kem zapustil. Zdravstveni Ljubljana še vedno molči, bojazen, da bo zobno ambu zaprl, velika in upravičena.

Brez vodovoda sta le še Dra in Komanija. V ostalih kraj zgradili vodovode v zadnjih letih. Pri tem so prebivalci kot polovičo stroškov. Bolj bo problem kanalizacije. V Dobi celo do te stopnje, da lahko do okužbe prebivalstva. No, pričakujejo, da bodo izgoto načrti za kanalizacijo, ki jo vajo dokončati že prihodnje takoj nato pa asfaltirati ces kanalizacijo ima krajevna sk že pripravljenih 250.000 kakšnih 30 odstotkov stroš pričakuje, da jih bo pokrila ščina občine Ljubljana Vič-R

Skoraj na vsem območju pa izredno slab električni tok. Ra ljava je skoraj nemogoča, gosp ski aparati ne morejo delati no. Prebivalci so s samopris zbrali precej denarja in ga podjetju Elektro Ljubljana, ki ne drži rokov. Poleg obst transformatorskih postaj je do sedaj zgradilo le transform Šujici. Rok po pogodbi za postaj v Dobrovi in Gaberju potekel, v Podsmreki pa bo leta.

Poseben problem krajevne nosti so črne gradnje. Teh je v Podsmreki in Gaberju. „ strani strogo upoštevamo naš nistični načrt, po drugi pa kupujejo zemljo in hitijo z zid na črno. Črnih gradenj je ok proti tem graditeljem pa sm tično brez moči," pravi Bran lobič, predsednik krajevne nosti Dobrova.

Kdaj bo Dobrova priključ tranzitno ATC Ljubljana? To šanje je krajevna skupnost novno postavila podjetju promet v Ljubljani. Od leta ATC že v Dobrovi, kot zap bivše občine, toda do danes šte še ni odgovora, ne priklju

Problem svoje vrste pa je p pokopališča. Edino pokopa Dobrovi, ki se ga poslužuje izven meje krajevne skupno postalo premajhno. Na njem stora le še za tri umrle. Ra pokopališča v Dobrovi in novega v Brezju je več kot Dokler pa bo ostalo pri t občanom v krajevni skupno brova „prepovedano" umirati

Pogled na Dobrovo v marsičem spominja na predmestje Ljub posebno po številnih novogradnjah

LISTAMO PO NAŠI PRETEKLOSTI

Trnovo in Krakovo nekdaj

TRNOVSKE ISKRICE BOLJ ZA ŠALO KOT ZARES

Že njega dni je bilo tako, da so si bili Krakovčani in Trnovčani vedno v laseh. Že Valvasor je v Slavi pisal o „nedokazani" tekmi na Ljubljanici, ki naj bi bila leta 1092. Leto pozneje so se na veselici udarili s pestmi za tovor vina, kdo drug kot Krakovčani in Trnovčani. Na Bregu so čez Ljubljanico napravili most iz ladij: na eni strani so bili Krakovčani, na drugi pa Trnovčani; tisti, ki jim je uspelo nasprotnika s pestmi vreči v vodo, so se že po dopoldanski maši veselili ob sodu pristnega vipavca. Viri ne povedo, katera stran je bila ob veseliščni razposajenosti močnejša, toda zmagovalci so bili skoraj vedno „naklonjeni" svojim nasprotnikom in so jim rade volje odstopili nekaj poličev žlahtne kapljice. Ob vinu so seveda v mahu pozabili, da je bilo treba tekmeca, stoječega spredaj na čolnu, z dolgim drogom pahniti v vodo ter napasti in „strmoglaviti" še vse druge nasprotnike. Za glavni dobitek so skoraj vedno izbrali tovor vipavca, za drugo nagrado so bili na voljo trije vatli sukna, najšibkejšim pa je ostal za tolažbo le par nogavic.

Od nekdaj se je pozimi drsala ljubljanska mladina – kakor pripoveduje Valentin Vodnik – od odraslih pa so šli na led najprej seveda moški. Najbolj znano drsališče je bilo pri Kernu v Trnovem. Bojda so si drsanje v trnovski fari omislili podjetni Francozi, ki so si za začetek navezali na čevlje kar svinjska rebra. V novejšem času pa je podjetni Nikolaj Hofman že izdeloval lične, z jermeni opremljene drsalke z železno klino, „vstavljano v les".

Ne nazadnje ne smemo pozabiti tudi podjetnih strelskih družb, katerih začetki segajo domala po vseh mestih že v srednji vek, ko še niso poznali ognjenega orožja, marveč le meč, sulico, puščice in lok. Za obrambo mesta je moral vsak meščan obvladati veščine ravnanja s samostrelom in puško. Vsi tisti, ki so bolj za šalo kot zares „strašili" po mestu s samostrelom in so se za krono svoje samozavesti lahko udeleževali viteških iger pri divjačino in ptice v Mestnem logu in na Barju. Na posebej pripr streliščih so se vadili v streljanju, strelske slovesnosti pa so bile – zapisali kronisti – zaželena priložnost družabnega in veseljaškega iz mestne gospode.

VITEŠKI TURNIRJI GOSPODA Z BRDA

V veliki zmoti bi bili, če bi mislili, da po Valvasorjevem zatrdilu 1143 ni bilo več elitnih viteških turnirjev. Srednjeveške „poslastice" še kako priljubljene med mondenim svetom, ki se je v dolgočasju vojvodskega ali grofovskega brezskrbja potepal po domala vsej celini. Komaj mesec dni po novoletni prelomnici 1597 je v družbi habsburških nadvojvod priredil komendator nemškega viteškega Markvard z Brda (von Ekh) veliko turnejo srečanje (Ringelrennen). turnirska paleta naj bi pokazala tiste čase predvsem pripravljenost sposobnost, na neposredno nevarnost bližajočega sovražnika pa so z grajskega obzidja opozarjali meščane mestni piskači.

Grajska gospoda se je zabavala po svoje, ubožni meščani pa um po svoje. Za pusta je bilo norčij, da zlepa ne. Valvasor pravi, da so torek 1257 priredili Ljubljančani ples na Starem trgu, prav tam, kjer prvo julijsko nedeljo 1547 „pod lipo zeleno trobente in gosli in cimb plesale lepote z Ljubljane so cele", ko je povodni mož v podobi mladeniča odplesal z ošabno Urško mimo Stiškega dvorca v Lju Odtlej ni bilo več plesov pri vodnjaku, saj je lipa stala še dobri desetletij, da bi jo slednjič zaradi trohnjenja podrli in postavili na mestu nov marmornat vodnjak.

IZ KS ŠKOFLJICA

Težave s komunalo

Zadnja seja krajevne skupnosti Škofljica dne 14. 9. 1970 je bila v znamenju reševanja komunalne problematike po predlogih srednjeročnega programa razvoja kraja.

Prvi poudarek so dali ELEKTRIFIKACIJI. Obstoječa elektrifikácija je stara in ne zadošča potrebam razvijajočega se kraja. Posebno pglavje zavzema javna razsvetljava, ki je pomanjkljiva. Razsvetljen je praktično le center, drugače pa razsvetljava počasi napreduje. V minulem obdobju je bilo obešenih nekaj žarnic na najbolj kritičnih mestih.

Po srednjeročnem programu naj bi obnovili oziroma razširili elektriko najprvo na območju Lanišč in vzhodnega dela Škofljice. Zidala naj bi se tudi nova trafo-postaja. Tudi novo naselje nad Pevčevo dolino naj bi bilo elektrificirano v kabelski izvedbi. Električno omrežje je v slabem stanju tudi na območju Pijave gorice. Prisotni odborniki so menili, da je obnova potrebna v Pijavi gorici, Dreniku, Smrnjenju, Gradišču in Vrhu nad Želimljami. Program naj bi realizirali po predlogu krajevne skupnosti z združenimi močmi, to je s sredstvi elektro podjetja, občinskega proračuna in samoprispevka občanov. Prispevek občanov naj bi znašal 500 N-din na staro hišo in na novo gradnjo 3.000 N-din. Kazalo pa bi najti tudi ustrezna posojila. Tudi na Pijavi gorici naj bi postavili novo trafo postajo. Zadeva obnove električnega omrežja in zidava novih trafo postaj je že nekaj let na programu krajevne skupnosti. Opravljenih je bilo že več razgovorov oziroma dogovorov med predstavniki krajevne skupnosti in elektro podjetjem, vendar do realizacije ni prišlo. Upajmo, da bo tokrat drugače.

VODOVOD, dobrina, katero naj bi dobili občani KS Škofljica, se odmika iz leta v leto. Po zadnjih zagotovilih bo mestni vodovod razširjen šele v letih 1974 do 1975, do takrat naj se občani oskrbujejo z vodo kakor vedo in znajo. Iz kapnic, potokov, luž, nekateri pa jo bodo še naprej občasno vozili s sodi in lajtami. Do kanalizacije bodo tudi sredstva nekajkrat vprašljiva.

Za sedaj obstaja zahteva po kanalizaciji le v ožji Škofljici in v novo nastalih naseljih ter ob cesti v Šmarje. Zagotovljen je samoprispevek občanov, ki naj bi znašal 2.500 dinarjev, ostala finančna sredstva so nerešena. V izdelavi je projekt načrta za kanalizacijo, ki ga je naročil mestni svet Ljubljana. Na seji so bravnavali tudi gradnjo novega pokopališča za širše območje krajevne skupnosti Škofljica. Gradnja bi zahtevala zagotovitev 500.000 do 600.000 novih dinarjev.

KRAJEVNE CESTE so predmet razprav na vsaki seji krajevne skupnosti in tudi tokrat niso izostale. Odborniki ugotavljajo, da je potrebnih več rekonstrukcij, med njimi tudi ceste Pijava gorica–Drenik v dolžini 4 km. Nujna je razširitev in izravnava ovinkov na omenjeni cesti. Rekonstrukcija bi se izvedla s sredstvi dotacije občine in samoprispevkov koristnikov.

Naslednji predlog za ureditev in asfaltiranje ceste od žage za progo do ceste, ki vodi v Babno gorico, je sicer umesten, vendar ne more biti prioritetnega značaja. Rekonstrukcijo in asfaltiranje mora odločati več vidikov, ki pogojujejo asfaltiranje. Brez dvoma je prvi vidik gospodarski, nato obremenjenost, število koristnikov itd. Pri postavljanju prioritetne liste za rekonstrukcije oziroma asfaltiranje morajo odborniki KS upoštevati navedene momente. Pri obilici sredstev to ne bi bilo vprašanje, vendar vemo, da temu ni tako.

Ne oziraje se na pomanjkljivosti, ki se pojavljajo pri delu krajevne skupnosti, moramo le to pozdraviti, kajti prizadeva si reševati probleme življenjsko v okviru svojih moči.

Na seji so tudi obravnavali ODDAJANJE STAVBNIH ZEMLJIŠČ. To zadevo bodo uredili preko Komunalnega podjetja Vič. Z omenjenim podjetjem nameravajo skleniti pogodbo o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč. Osnutek predvideva, da bi poleg urejanja in oddaje Komunalno podjetje urejalo vse pravne, administrativne, tehnične in finančne posle. Tako bo koristnikom olajšan postopek.

Inž. L. H.

SAMOPRISPEVEK OBČANOV ZA KANALIZACIJO NA BRDU

Nov delovni uspeh

Občani na Brdu so na pobudo in s pomočjo komisije za komunalno dejavnost pri Krajevni skupnosti Brdo začeli urejati cestno kanalizacijo na Brdu in Podutiku. Občani so se zavezali, da bodo vsa dela pri kopanju in polaganju cevi ter ureditvi jaškov opravili s prostovoljnim delom. Bolniki in za delo nezmožni pa so se zavezali, da se bodo z denarnimi prispevki obdolžili namesto fizičnega dela. Krajevna skupnost se je zavezala, da bo prispevala iz svojih sredstev ves potreben material in betonske cevi. V oktobru je bila izvršena kanalizacija v treh ulicah in sicer:

CESTA NA BRDO. Tu je delalo 77 oseb; opravili so 460 prostovoljnih ur. Položili so 400 metrov betonskih cevi ter napravili 17 jaškov.

V KORENOVI ULICI NA PODUTIKU je delalo 18 oseb ter napravilo 170 prostovoljnih ur. Položili so 100 m cevi ter izdelali pet (5) jaškov.

V KOLAJBOVI ULICI je delalo 5 oseb ter opravilo 48 prostovoljnih ur. Položili so 66 m cevi ter napravili en jašek.

Če resumiramo vrednost prostovoljnega dela, prispevka občanov v denarju, ki niso mogli sodelovati pri prostovoljnem delu ter vrednost gradbenega materiala in betonskih cevi, znaša le-ta:

	Delo	Material	Skupaj
1. Cesta na Brdo	442.000	915.200	1,357.200
2. Kolajbova ulica	38.400	148.740	187.140
3. Koreninova ulica	256.000	284.350	540.350
Skupaj	736.400	1,348.290	2,084.690

Torej znaša skupna vrednost izvršenih del za izvršitev kanalizacije v zgoraj navedenih ulicah na Brdu in Podutiku S-din 2,084.690.

JERNEJ ČERTANC

KS MALČI BELIČ

Novi del Jamove ulice postaja tudi igrišče otrok, kar ogroža prometno varnost v tem delu mesta. Dokler ne bo urejena okolica novih stanovanjskih blokov, se bodo otroci še naprej posluževali ceste namesto za to primernih in posebej namenjenih otroških igrišč.

ZNOVA PREGLEDATI URBANISTIČNI NAČRT

Pojavljajo se glasovi, da bi znova proučili celotni urbanistični načrt Rožne doline. Vsaj delno bi bilo treba upoštevati želje občanov. Ena od pripomb, ki jo je slišati, je v tem, da sedanji načrti predvidevajo nekaj rezervatov, ki pa že ob sprejemanju načrta niso opravljali te funkcije. Primer za to je kvadrat med cestami III, VI, V in IV, ki naj bi bil nekakšen spomeniški rezervat. Zdaj pa so prebivalci naredili že toliko sivih adaptacij, da ni mogoče več govoriti o tipični rožnodolski hiši.

26 MEDVEDOV V MESTU

Lovske družine z območja občine Ljubljana Vič-Rudnik so predložile program odstrela. V programu lovskega gospodarjenja imajo namen odstreliti 18 gamsov, 77 jelenov, več kot 400 srnjadi in skoraj 800 zajcev. V tem programu prav tako predlagajo, da bi odstrelili 8 medvedov, kar je za to občino, če jo lahko štejemo tudi za mestno, posebnost. Lovci pravijo, da se na področju občine klati 26 medvedov.

BARJANSKI MOTEL

Sklad za pospeševanje trgovine, gostinstva in turizma pri skupščini občine Ljubljana Vič-Rudnik ima že izgotovljene načrte za postavitev luksuznega motela ob Dolenjski cesti. Motel, če sam objekt lahko tako imenujemo, ker bo nudil znatno več od navadnega motela, bo stal v bližini bencinskih črpalk, ki stojita na obeh straneh ceste.

V objektu bo poleg 70 ležišč urejeno avtomatsko kegljišče, imel bo turistično poslovalnico, servis za popravilo avtomobilov in še nekatere druge storitvene dejavnosti. Po vsebinski in arhitektonski plati pa bo spadal med prave posebneže, spominjal naj bi na mostiščarje, na Barjance.

ZIMSKI OBJEKT BI RADI

Med Rožnodolci se že dlje porajajo zamisli, da bi v tem predelu mesta zgradili zimski objekt za rekreacijo mladine – brez dvoma pa bi tako zamisel pozdravili tudi študentje iz bližnjega naselja. Za sedaj ne razmišljajo na kaj več, kot na ureditev primernega smučišča in sankališča – vsaj takega, kot ga imajo prebivalci Šiške in Centra na oni strani Rožnika. Prebivalci te KS menijo, da bi se zelo zelo hitro obrestovala skromna vlečnica.

AVTOBUS PONOČI DO KOLODVORA

Prebivalci Rožne doline želijo, da bi po deveti uri zvečer avtobus obračal na kolodvoru in ne na Bavarskem dvoru. Če pa Ljubljana Transport spreminja odhodne postaje, naj pravočasno o tem obvesti prizadete.

BO KOMBINACIJA USPELA?

Neposredno z izgradnjo nove šole v Rožni dolini bi krajevna skupnost Rožna dolina rada rešila tudi problem otroškega varstva in dokončno rešila tudi problem prostorov družbeno političnih organizacij.

Pred nedavnim je KS kupila prostore nekdanjega čevljarskega podjetja Rožnik. Želeli so, da bi v teh prostorih uredili dvorano za zbore volivcev in prostore za ostale družbeno politične organizacije in pisarno krajevne skupnosti. Sedanjo zgradbo, v kateri so prostori vseh organizacij v Skapinovi ulici, bi prepustili varstveni ustanovi, ki bi s tem nekako pokrila vse potrebe po otroškem varstvu v Rožni dolini.

Ker bi za to adaptacijo potrebovali še najmanj 12 milijonov starih din, se je KS začela pogovarjati s podjetjem Hrano, da bi ob novi samopostrežbi zgradili tudi center družbenih organizacij. Tako bi ostalo poslopje bivšega Rožnika na razpolago nekomu tretjemu, ki je tudi v stiski s prostorom.

Še o škandalu na rudniškem pokopališču

V prejšnji številki smo na tem mestu objavili vest o odstranjevanju grobov na Rudniškem pokopališču. Objava te vesti je razburila javnost in sprožila delovanje ustreznih služb, tako da bo poseg rudniškega župnika Franca Štuhca na pokopališče dobil svoj epilog pred pristojnimi forumi.

Medtem se je v našem uredništvu oglasil Stane Goli. Prišel je v zvezi s tistim delom našega zapisa, ki navaja, da je župnik od vseh splaniranih grobov pustil le „grob znanega belogardista in črnorokca". Po pripovedovanju Staneta Golija je v tem grobu 13 trupel, med njimi so trije njegovi najožji svojci: oče Franc, mati Frančiška in sestra Slavka. Od teh treh ni bil nobeden ne belogardist, ne črnorokec. Pač pa je bil belogardist Stanetov brat Franc, rojen 1926, pogrešan od leta 1945, po vsej verjetnosti že mrtev in pokopan neznano kje. S tem popravljamo in dopolnjujemo prvotno informacijo. Edini preostali grob med uničenimi torej ni ostal zaradi kakšne zveze pokopanih ali rudniškega župnika z belogardizmom, marveč zaradi vztrajanja Staneta Golija, ki je zahteval v svojem primeru spoštovanje določil o minimalni časovni nedotakljivosti grobov.

ODGOVORNI UREDNIK

ZARADI KANALIZACIJE POČASNEJŠE ASFALTIRANJE

V Rožni dolini so vendarle začeli asfaltirati. Dasiravno gre počasi, so začeli asfaltirati cesto VIII in Svetčevo cesto. Žal pa bo cesta VIII asfaltirana komaj do ceste XV, ker del osmice nima kanalizacije. Občani ugotavljajo, da podjetje Kanalizacija ne sledi asfalterjem in se zaradi tega urejanje cest neprestano zavlačuje.

PODVOZ

Zaradi naraščajočega prometa postaja iz leta v leto bolj pereč podvoz, ki bi zvezal Rožno dolino z Vičem. Načrti, ki so menda že na občini, določajo, da bi ga speljali iz Rožne doline na Jadransko ulico pri Zdravstvenem domu. Tako bi razbremenili ozko grlo, ki je nastalo pri Šubičevi in Prešernovi cesti, razen tega pa bi bil lažji tudi izhod na Tržaško cesto. V občinskih načrtih je predvideno, da bi zgradili podvoz do 1975. leta.

TEMA

Ulice v Rožni dolini so preslabo razsvetljene. Ponekod svetilk sploh ne prižgejo, ponekod pa so vgrajena prešibka svetlobna telesa. Podjetje Javna razsvetljava se pri obnavljanju razsvetljave Rožne doline doslej ni dovolj ozirala na mnenje krajevne skupnosti, ampak dela po lastnih načrtih, ki gredo pogosto mimo interesa občanov.

UREJEVANJE ROŽNIKA

Prebivalci Rožne doline sicer menijo, da je urejevanje Rožnika, te Ljubljani najbližje rekreacijske točke zadovoljivo, vendar bi bili radi sproti seznanjeni s predvidenimi spremembami v zvezi z gradnjo novih poti in objektov.

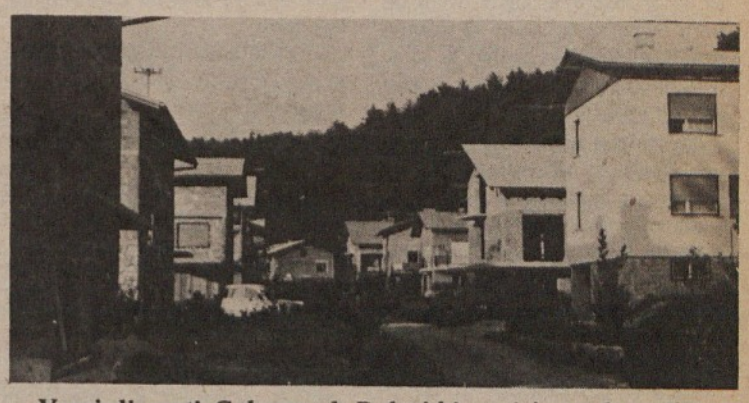

V zajedi proti Golovcu ob Dolenjski cesti je zraslo večinoma legalno zazidano naselje Vinterca. Komunalna ureditev tega naselja bo pripravila občinskim možem še dosti sivih las. Gre za ureditev okolice, ureditev cest, poseben problem pa predstavlja vprašanje kanalizacije. Sedaj te ni, iz greznic pa pronicajo in odtekajo fekalije proti nižje ležečim predelom. Tako je postala Vinterca pereč sanitarni problem, obenem pa tudi naravnost zgleden primer, kako je individualna gradnja – gledano s stališča družbe, ne s stališča privatnega investitorja – draga in na mestnem območju marsikje tudi nerentabilna.

KS TOMIŠELJ

V naselju Vrbljenje bodo prebivalci vsak čas dobili tok iz novega transformatorja.

KS DOBROVA

Prebivalci naselij Podsmreka, Šmartno in Komanja sprašujejo KS Dobrovo, kdaj bodo dobili tako potrebno transformatorsko postajo. Zlasti še, ker so že sami prispevali namenska sredstva. Oddaljenost od transformatorja onemogoča v tem kraju normalno uporabo električnih aparatov.

KS ROŽNA DOLINA

V klubu mladih je pričel z delom novo ustanovljeni radioamaterski klub.

KS VRHOVCI

Most čez Gradaščico pri Bifeju Pečarič je že več mesecev v gradnji. Vse kaže, da bodo občani naposled le dobili urejeno povezavo preko tega mostu na Cesto dolomitskega odreda. Seveda s pogojem, da neposredna bližina bifeja ne bo preveč vplivala na nadaljevanje del. – Most in cestišče bi morala biti zgrajena že lani.

Slabo vreme je bilo plesalcem vnemar, saj so se s prostega najvnetejši preselili kar v neko mestno hišo ali na „pod". Izza 17. stoletja – tako piše dr. Josip Mal – so večino plesov premestili v predmestne gostilne, pozimi pa v plesne dvorane, kjer so ljubljanski plesni „smetani" igrali v zabavo godci iz Krakovega in Šiške, in so se mladi pari, posebno še ob nedeljah, vrteli v poskočnem plesu, da je bilo le kaj.

KRAKOVSKI ZGODNEJŠI PRIDELKI

Pravijo, da je bilo že 1271 v Krakovem kar šest kmetij, v 15. stoletju pa so se v najbolj znano ljubljansko predmestno središče preselili še ribiči. Svet v Krakovem in Gradišču je imel v lasti nemški križevniški viteški red iz Križank. Nemški vitezi so terjali od Krakovčanov, naj se ubadajo le z ribištvom in naj pustijo obdelovanje poljščin ob strani. Vendar pa Krakovčani niso bili edini, ki so se morali pokoriti nemškim veljakom. Viteška gospoda se je lepega dne omislila, da morajo Trnovci skrbeti le za mestno čolnarstvo, potemtakem naj se ukvarjajo izključno le s čolnarjenjem. Krakovčani in Trnovčani pa ne bi bili to, kar so bili že od nekdaj, če ne bi ob svojih pritlikavih hišicah imeli vrtove, da jih je bilo veselje pogledati. Tako je bilo že 1788 v Trnovem 62, v Krakovem pa 58 kmetov. Z njimi pa se je iz dneva v dan večalo tudi število vrtnarjev, saj jih je bilo že takrat v Trnovem 78, v Krakovem pa že 91. Zatorej ni nič čudnega, če sta Trnovo in Krakovo izmed vseh krajev na ožjem ljubljanskem območju postala prva vrtnarska predela, ki sta oskrbovala z zelenjavo ne le našo prestolnico, pač pa tudi okoliške kraje ter celo Kranj in ostala naša mesta.

Resnici na ljubo in gospodinjam v veselje in zadovoljstvo je dobro vedeti, da dajejo krakovski vrtovi skoraj tri tedne zgodnejše pridelke kot trnovski. Trnovčani niso bili ljubosumni na svoje sosede, saj so bili prisiljeni svojo težno zemljo meliorirati s senom. Od kod navsezadnje tudi obveza, da je bila bratovščina trnovskih voznikov dolžna opraviti Ljubljani letno 50 brezplačnih voženj ter pometati ljubljanske ulice in ceste. Tako so s smetmi in cestnim blatom nasuli svoje vrtove tudi do tri metre visoko. In kaj vse so pridelovale in prodajale Krakovčanke in Trnovčanke s svojih vrtov? Največ je šlo v denar odlične zelenjave, ki so jo prodajale najprej na Starem trgu, potem na Mestnem trgu vse tja do Rotovža, ko so se morale pred tramvajskim čudežem stoletja umakniti s svojimi „cizami" med Rotovž in Stolnico. Bržkone ni odveč, če zapišemo ob rob našemu kramljanju, da je pred okroglimi sedmimi desetletji Cibrova služkinja iz Trnovega prva pripeljala na trg zelenjavo na cizi, da bi mestnim veljakom pljunila v brk izmišljeno laž o svoji lenobi.

PIŠE: IVAN VIRNIK

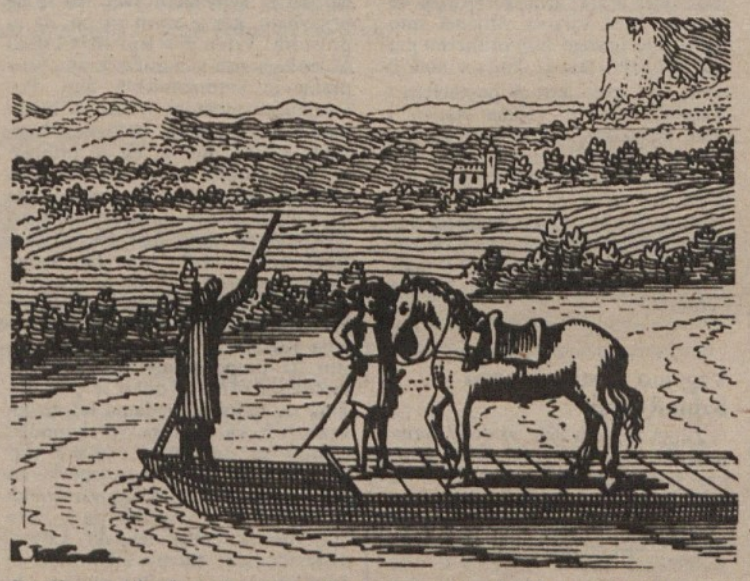

Po ilustracijo k našemu zgodovinskemu podlistku smo šli tudi tokrat k Valvasorju

IZ PROBLEMATIKE VZGOJNO VARSTVENIH ZAVODOV

Brez vrtcev je enakopravnost fraza

Gospodarstvo vedno bolj uvideva, da je nujno zaposlovanje žensk tudi na taka delovna mesta, ki jih sicer zasedajo moški. Vedno večja je poklicna usmerjenost ženske mladine v strokovno izučevanje tehničnih poklicev.

Ako vzamemo odraslo žensko, jo vodijo trije momenti k zaposlitvi:

– da si z zaposlitvijo izboljša standard;

– težnja, da se prek dela strokovno usposablja in s tem pridobiva na strokovnosti in trajnejši zaposlitvi,

– tretje, kar je bistvenega pomena v naši družbi, da se žena s tem ekonomsko osamosvaja in postane tako res enakopraven državljan.

S tem v zvezi je jasno, da je potrebno, če hočejo ženske realizirati te svoje težnje, da družba prek svojih uslužnostnih služb prevzame del skrbi zaposlene matere in očeta, predvsem pa, da jih razbremeni v času zaposlitve skrbi vzgoje in varstva otrok.

Otroško varstvo zajema širok obseg področij, ki po stanju svoje razvitosti izražajo prizadevanje celotne družbe v skrbi za zdrav in vsestranski razvoj mlade generacije.

Stopnja razvitosti področij kot so: vzgojno varstveni zavodi, šola, zdravstvena zaščita, socialno varstvena dejavnost in ne nazadnje pozitivna zakonodaja, ki opredeljuje obveznosti družine in družbe do otrok in mladine, je po že znanih ugotovitvah v zaostajanju za naglim razvojem naše družbe.

V našem poročilu, ki naj služi kot osnova za razpravo, želimo opredeliti položaj otroškega varstva in naloge, katerih se bomo morali v bodoče sistematično in načrtno lotiti v smotru, da odpravimo zamujeno in s tem zagotovimo osnovo za enakomerno zadovoljevanje potreb, ki jih zahteva nadaljnji razvoj naše komune. Pred kratkim je bil na občinski skupščini sprejet pro[gram] razvoja na področju šolstva in v[zgoj]nega varstva. Program za[hteva] ogromno denarnih sredstev, pa [po] temu še niso s tem programom [po]krite najnujnejše potrebe š[olstva in] vzgojnega varstva.

Poglejmo, kakšni so problem[i šol]stva in varstva v letošnjem okto[bru v] naši občini:

Vzgojno varstvene ustanove	Uprava samost. pri šoli	Štev. odd.	Kapaciteta	Zasedba	Leta starosti preko 0–2	nad 2 do 7	kapac.	% preko kapac.	Zavrnjenih
Malči Belič	samost.	13	170	280	35	245	110	64,7	200
Trnovo	samost.	11	130	148	48	136	54	41,5	150
Krim-Rudnik	samost.	3	27	64	–	64	37	13,7	70
Rožna dolina	samost.	5	60	106	16	90	46	76,6	32
Bičevje	samost.	5	100	142	–	142	42	42	70
Kolezija	samost.	7	125	160	16	144	35	28	98
Polhov Gradec	pri šoli	1	30	14	–	44	–		–
Brezovica	pri šoli	1	22	22	–	22	–	–	20
Dobrova	pri šoli	2	28	28	–	28	–		8
Ig	pri šoli	2	30	27	–	27	–	–	–
Vrhovci	pri šoli	3	35	65	–	65	30	85,7	19
Velike Lašče	pri šoli	1	25	22	–	22	–		–
Skupaj:		54	782	1114	115	999	354		667

Iz tabele je razvidno številčno stanje zasedbe v vrtcih. Za hip bi se ustavili pri vsakem zavodu posebej in omenili nekaj kritičnih momentov.

Vzgojno varstveni zavod Malči Belič

se je vselil v nekdanjo stavbo LM ob Tržaški cesti. Vrtec je prenapolnjen, saj je 64,7 % prek kapacitete. Zaradi tako močne zasedbe nimajo niti jedilnice, igralnice in spalnice, temveč ima vsak oddelek vse v eni sobi. Telovadbe sploh nimajo, ker ni prostora. Da je vzgojno delo v takih razmerah izredno težavno, je več kot na dlani. Od 200 registriranih otrok je prek 150 otrok mater samohranilk ali socialno ogroženih. Še tako nujnih primerov ne morejo sprejeti, ker so skupine po 34 otrok, to je skoraj še enkrat več, kot je normativ. To so otroci od 3. leta starosti dalje. Večina odklonjenih otrok – (mater samohranilk) je nekje na deželi, kjer jih sicer ob prostih sobotah obiskujejo, vendar se opaža stopnjevana odtujenost med materjo in otrokom, da ne govorimo o „vzgoji" pri tako varovanih otrocih.

Zavod ima 40 otrok prvega in drugega razreda osnovne šole Vič, ker tam ni prostora za dnevno bivanje. (Naselitev v tem okolišu bomo omenili pri osnovni šoli Vič.)

Osnovna krivda naših gradenj je v tem, da najprej gradijo poleg močnega stanovanjskega okoliša vse družbeno standardne dobrine, ki dajejo tudi visoke zaslužke, nihče pa ne misli na gradnjo vrtcev, ko se vendar naseljujejo same mlade družine. Ni čudno, da rojstva v Sloveniji stalno padajo, saj si mladi zakonci ne upajo privoščiti otroka, ker je takoj vprašanje, kam z otrokom! (resničen primer: „Rada bi prijavila otroka za april!" – „Zakaj pa za april? " – „Takrat bom rodila" . . .!)

Nakup Battelinove hiše bi bila trenutno najboljša rešitev za najmanj 80 dojenčkov, če bo naša skupščina kupila to hišo. V hiši bi bila potrebna centralna kurjava in oprema, ki je predpisana za vrtce. Beljenje odpade, ker je vse opaženo z lesom. S tem bi bil problem dojenčkov rešen, dosedanja stavba pa bi se razbremenila za večje otroke.

Vzgojno varstveni zavod Trnovo

Prav tako kot zgornji je tudi ta vrtec prenapolnjen, starši pa še kar dnevno pritiskajo za sprejem svojih otrok, za katere nimajo prav nobenega varstva. Za vseh 150 odklonjenih otrok je ugotovljeno, da so zaklenjeni doma v času odsotnosti staršev. Naselitev v tem kraju stalno narašča, tako, da uprava vrtca ni v prav nič zavidljivem položaju, ko matere v joku prosijo, da bi sprejeli njihove otroke. Ko smo tako gledali malčke, ki so se igrali v lepih, toplih, prostornih, sončnih sobah, smo nehote pomislili na one, ki so doma v stanovanju zaprti in so starši v stalnih skrbeh, da ne pride do nesreče.

Najbolj kritičen je okoliš Rakova jelša, kjer je trenutno 250 otrok, večinoma brez varstva. Mnenja smo, da bi bilo mnogo bolj primerno graditi v bližini takega kraja v bodočnosti nov vrtec, kot ga postavljati v Murglah, kjer je večina staršev z enim otrokom. To so individualne hiše, kjer prirastka ne bo toliko, kot v večnadstropnih stanovanjskih naseljih, tak vrtec pa tudi ne bi imel dolge življenjske dobe. Po drugi strani so to dobro situirani starši, ki lahko svojega otroka prepeljejo v malo bolj oddaljen vrtec, npr. kam v Center.

Vzgojno varstveni zavod Krim-Rudnik

Zopet stara pesem: vrtec je prenapolnjen! Od zavrnjenih otrok je nekaj takih staršev, ki delajo v izmenah in se oče in mati v izmenah menjata, vendar so otroci v času odhoda enega in prihoda drugega še vedno brez varstva. Nekateri so v neprimernem varstvu, kjer so za drag denar samo obvarovani nevarnosti ceste ali samote, doma v stanovanju. Precej pa jih je popolnoma brez varstva, ali doma ali pa na cesti ob lepem, pa verjetno tudi ob slabem vremenu. Zavod sam za tako veliko zasedbo ni primeren, saj je kapaciteta prekoračena za 137 %! Vsa nada uprave vrtca in ljudi sloni na upanju skorajšnje graditve nove zgradbe, ki naj bo blizu Dolenjskega kolodvora. Tako bi dosedanji vrtec ostal za pokritje okoliških potreb, vse ostale pa bi spravili v nov vrtec. Dejanska rešitev je samo novogradnja. S tem bi bilo urejeno tudi vprašanje prehrane vrtca in šolarjev na osnovni šoli Oskar Kovačič. (Tu je dovoljena samo začasna kuhinja). Urbanistični načrt predvideva sicer tudi gradnjo vrtca na levi strani Dolenjske ceste in če bo to uresničeno, tedaj bi bile potrebe zgornjega dela Krima pokrite, ostane pa odprto vprašanje spodnjega dela, to je Vintarice. To je izredno močno nanovo naseljen okoliš in je še vedno v intenzivni gradnji.

Dve mucki. Ilustracija k članku o problematiki vrtcev v naši občini (Foto: SaS)

Zaradi prenapolnjenosti vrtca se starši niti več ne obračajo na upravo, ker vedo, da trkajo zaman, tako da je število odklonjenih še precej večje. Skupščina naše občine je sprejela program in je na prvem mestu gradnja tega varstvenega zavoda in upamo, da bo uspela postrgati potrebna finančna sredstva, ki pa seveda niso majhna. Temeljna izobraževalna skupnost Ljubljana ima že rezerviran procentualni del (50 %!) za graditev vrtca Krim-Rudnik. Ta denar bi bil že v tem letu dodeljen, če bi bila naša skupščina finančno zmogljiva.

Vzgojno varstveni zavod Rožna dolina

Na prvem mestu je seveda prenatrpanost vrtca (76,6 %), sicer je v spisku samo 32 odklonjenih, vendar jih je neprimerno več, pa se ne prijavljajo, ker je vsem znano, da ni prostora. Vrtec je v lepi stavbi sredi še lepšega vrta v mirnem kraju, brez prahu in avtomobilskih hup. Pomanjkanje prostora je veliko in ne moremo razumeti krajevne skupnosti Rožna dolina, da ni pripravljena odstopiti prostorov, ki niso niti vsi izkoriščeni. Čudimo se, da so v času, ko so potrebe vpile po razširitvi vrtca, oddali gornje prostore neki stranki kot stanovanje. Dalje ne razumemo, da se krajevna skupnost Rožna dolina ni izselila v nekdanje pisarniške prostore podjetja Rožnik in tako napravila prostor za prepotrebno varstvo neobvarovanih otrok. Toliko se piše, slišimo po radiu in gledamo televizijo, kako se nekatere krajevne skupnosti trudijo za čimboljšo otroško varstvo, organizirajo samoprispevke za namene razširitve otroško varstvenih ustanov, v srcu Slovenije pa je neka krajevna skupnost mlinski kamen ovire. Sedanja stavba, adaptirana in dopolnjena s centralno kurjavo, bi popolnoma zadostovala za potrebe otroškega varstva v tem okolišu. Občinska skupščina je pripravljena prispevati za primerno ureditev, če bi krajevna skupnost Rožna dolina bila količkaj uvidevna in odstopila svoje prostore. Na vsak način bi se laže našlo zanje dva prostora, kot pa bi dobili nove prostore za potrebe otroškega varstva v Rožni dolini.

Vzgojno varstveni zavod Bičevje

Vrtec pokriva dve krajevni skupnosti, ker je v dveh stavbah, otroke pa vodijo od Dolgega mostu, Vrhovcev, Malči Beličeve do otrok, ki so v teh dveh krajevnih skupnostih. Kakor je razvidno iz tabele, je 42 % prek kapacitete, zabeleženih pa je 70 odklonjenih otrok. Kot drugje, velja tudi za ta vrtec, da starši niti ne prijavljajo več svojih otrok, ki so potrebni varstva, ker jim je znano, da je ustanova do zadnjega kotička nabito polna. Nujno je potreben vrtec na Viču. Kljub temu, da bo v Koleziji kmalu dograjena nova zgradba, bo pritisk na vrtec Bičevje še vedno velik, ker je ob Tržaški cesti in starši spotoma oddajo otroke v varstvo. Kolezija bo vsekakor odročna za otroke, ki sedaj napolnjujejo vrtec v Bičevju.

Vzgojno varstveni zavod Kolezija

z upravo gostuje v prostorih šole Bičevje. Zavod je v treh stavbah: na Mokrški cesti, kjer je 60 otrok, na Mencingerjevi – 19, in v bičevski šoli – 81 otrok.

Na Mokrški so dojenčki, malčki in mešano. Skupina malčkov obstaja bolj v zadnjem času, vendar TIS tega še ni potrdila, ker niso bili ločeni, kar se je sedaj zasilno uredilo. Tu je vrtec najbolj potreben, ker je na področju tako imenovanega „Teksasa". Otroci so bili doma sami, prenekateri privezani, da ni prišlo do kakšne nesreče; starši jih sploh niso hoteli oddati v vzgojno varstveni zavod. S pomočjo patronažne službe je kolektivu vrtca uspelo, da so danes v vrtcu najnujnejši primeri socialno in vzgojno ogroženih otrok. Za nekatere plačuje zavod za socialno delo v celoti, za nekatere pa delno. Socialna delavka zdravstvenega doma stalno obiskuje vrtec, prav tako tudi družine teh otrok, saj je nujno predvsem prosvetljevanje staršev.

Vrtec bi lahko sprejel skupino 24 otrok, če bi se izpraznili dve sobi, ki jih zaseda privatna samska oseba. Na vsak način bi bila dolžnost krajevne skupnosti Kolezija, da pomaga reševati to zadevo in preskrbeti za stranko primerno sobo. S tem bi vrtec pridobil prepotreben prostor za najmanj 24 odklonjenih otrok.

Ob dograditvi vrtca Kolezija se bodo preselili iz šole Bičevje, vtem ko bosta na Mokrški in Mencingerjevi cesti vrtca še ostala zaradi bližine okoliša. Vpis otrok za bodoči vrtec je že izpopolnjen in bo v novi stavbi rubrika „odklonjeni" napolnjena z novimi številkami.

Vrtec pri šoli v Polhovem Gradcu

je tako nekaj prijetnega, da se zasmeje ob pogledu na zadovo[ljne] malčke, ki postavljajo v lepi, [...] sobi hiše in tekmujejo, kdo bo [...] in prej naredil. Zlata mladost, [...] let! Trenutno vrtec ni popo[lno] izkoriščen, ker je odšlo v jese[nsko] varovancev v prvi razred, ven[dar] do polletja na novo vstopil [...] otrok. Sicer pa je to mešana sk[upina] in je normativ po številu itak p[o]racuna.

Na Brezovici

je za vzgojno varstveni zavod [...] zanimanje, samo trenutno ni [...] stora. V gradnji pa je že novi o[...] vrtec za 50 otrok. Vrtec v No[vi] Goricah, ki je pod upravo šole, [...] polnjen in doma ostajajo še [...] brez varstva. Za razširitev otro[škega] varstva imajo prav tu ljudje [...] razumevanje, saj so same mla[de] žine, ki bi silno rade imele [...] otroke ne samo spravljene, [...] tudi vzgajane. Za enkrat še ni [...] na kakršnokoli razširitev, če [...] narja, najboljša volja ne pomag[a].

V prostorih osnovne šole Vrhovci

ki še za svojo učno-vzgojno [...] nost nima dovolj prostora, gos[...] 3 oddelki otroškega varstva [...] šolskih otrok. Z adaptacijo [...] nega doma na Brdu, bo stvar [...] krita samo najnujnejša potreb[a], kakor je neizpodbitno, da b[i] trebno graditi na Vrhovcih [...] objekt za potrebe varstva p[...] skih otrok in dojenčkov. Grad[itev] naselitev je tam tako močna, [...] skoraj dnevno nov sosed.

Vzgojno varstveni zavod pri šoli Dobrova

bo popolnoma urejen, ko se [...] grajeval nov šolski objekt. D[o] časa bo pač treba potrpeti. [...] bo težko, saj je ta graditev v [...] planu občinske skupščine.

Vrtec pri šoli Ig

je v stavbi stare šole. Kapaci[teta] polna, ker verjetno za samo [...] zadostuje, druge vasi, ki spada[jo v] šolski okoliš, so preveč odd[aljene], da bi dajali otroke v vrtec.

Vrtec pri osnovni šoli Velike Lašče

je v stari šoli. Kapaciteta ni [...] noma izkoriščena, velja isto [...] Ig, namreč za samo bližnjo o[kolico]. vrtec pokriva potrebe, vse ost[ale] pa so preveč oddaljene, da [...] lahko otroci v varstvu.

Pedagoška služba zahteva, da so oddelki v vzgojno vars[tvenih] zavodih zasedeni po normativih, ker se le tako lahko imenuje [vzgo]no varstveni zavod. To pa se ne more uskladiti z življenjskimi [po]trebami in z dejansko stvarnostjo. Tu se križajo skrajno nuj[ne] meri, ki se jih mora oddati v vrtec, s pedagoško službo, [ki] zahteva strokovno delo z gojenci zavoda. Ne moremo si zat[...] oči ob neštetih primerih, ko varujejo ženske 6 in več otrok z[a] denar. To je pač samo varstvo, da otrok ni na cesti. To var[stvo] poceni in marsikatera mati odšteje mesečno 25 „jurčkov" in [...] tako varstvo, ki je ali pa tudi ni. Sedaj se pa sprašujemo, [kateri] manjše zlo, da so obstoječi vrtci prenapolnjeni in je varstvo v [...] manjšimi finesami vzgoje, ali točno po normativih zasede[ni] delki, odklonjeni otroci pa doma zaprti, morda privezani [...] cesti z vso njeno nevarnostjo, ali pa v varstvu v takih [...] vrtcih"? !

Pribijmo: dokler ne bodo razvite potrebne službe za raz[bre]nitev žensk – mater, dokler ne bodo sistematično razvite [...] varstvene ustanove v taki meri, da bo omogočeno vsaki [...] oddati otroka v varstveni zavod ali dnevno varstvo, toliko [...] moremo govoriti o popolni ženski enakopravnosti, ker [...] ekonomske neodvisnosti ni in je ne more biti. Ekonomsko [...] ska vse dotlej ne bo neodvisna, dokler nima pogojev za stro[...] usposabljanje, za aktivno sodelovanje v samoupravnih in dru[...] organih.

Predsednica konference za družbeno aktivnost [...]
PEPCA OPR[...]

Pripis uredništva: V prihodnji številki bomo na podoben način osv[etli]nje na osnovnih šolah naše občine.

POPIS NEKDANJIH AKTIVISTOV OF GRE H KONCU

Spomladi je republiška konferenca SZDL Slovenije izdala popisne kartončke, navodila za popis in kriterije, koga štejemo za aktivista OF v vojnih letih 1941 do 1945 ter sklenila, da je treba popis opraviti v letošnjem letu. Mestna konferenca skupno z občinskimi konferencami SZDL pa ugotavlja, da popis številnih aktivistov še vedno ni zajel. V glavnem so popisani člani ZB, o katerih imajo evidenco krajevne organizacije ZZB. Ponekod pa so popisne kartončke izpolnjevali po ulicah in po stanovanjih.

Da bi s tem popisom dosegli čimbolj točno evidenco vseh nekdanjih aktivistov OF, ponovno vabimo vse, ki menijo, da še nikjer niso evidentirani, da se bodisi sami prijavijo krajevni organizaciji SZDL ali krajevnemu odboru ZZB ali neposredno občinski konferenci SZDL, bodisi da odgovorijo na natisnjena vprašanja in jih pošljejo po pošti. Predvsem velja to vabilo tistim skromnim, tihim posameznikom, ki menijo, da ne zaslužijo tega naziva ali pa so iz raznih razlogov ostali ob strani, dalje tovarišicam, ki so spremenile priimek, in tistim, ki so se preselili in se v novem kraju še niso prijavili ustreznim organizacijam.

Prosimo vse spoštovane bralce našega glasila, da aktiviste OF, ki jih poznajo, opozorijo na ta poziv in jih spodbudijo, da se prijavijo.

Da bo jasno, koga lahko štejemo za aktivista OF, ponovno objavljamo kriterije, ki jih je izdal in sprejel izvršni odbor republiške konference SZDL Slovenije in so bili objavljeni v dnevnih in občinskih časnikih že letos spomladi.

Izvršni odbor RK SZDL Slovenije meni, da je treba šteti med aktiviste Osvobodilne fronte slovenskega naroda zlasti tiste, ki so v času osvobodilnega gibanja v letih 1941 do 1945 bili:

– člani IO OF, vrhovnega plenuma OF, člani SNOS, odposlanci kočevskega zbora;

– člani nekdanjih okrožnih, podokrožnih, rajonskih in terenskih odborov OF ter odborov raznih ustanov in poklicev;

– člani pokrajinskih odborov OF;

– članice odborov AFŽ;

– člani vodstev mladinskih organizacij (SKOJ in ZSM) od osnovnih do najvišjih;

– člani poveljstev Narodne zaščite, zlasti v letih 1941 in 1942 ter tisti, ki so v tej polvojaški frontovski organizaciji zbirali orožje in opremo za partizane ali obveščali partizane o sovražnih premikih ter se udeleževali akcij NZ na zasedenem ozemlju;

– člani odborov Delavske enotnosti (sem je šteti tudi take odbore v Trstu in Tržiču, kjer je bila organizacija DE glavna oblika skupnega ilegalnega boja slovenskega in italijanskega proletariata za osvoboditev;

– vsi tisti, ki so trajno aktivno sodelovali pri zbiranju sredstev za ljudsko pomoč materiala za partizane, ali aktivno sodelovali pri skrivanju in transportiranju take pomoči;

– zdravniki in zdravstveno osebje, ki so zbirali in pošiljali sanitetni material ali pa zdravili ranjence in ilegalce;

– terenski zaupniki in obveščevalci;

– družine, ali osebe, ki so dajale stanovanja in zavetje ilegalcem;

– kurirji in kurirke, ki so vzdrževali zveze med posameznimi ilegalci v okupiranih krajih;

– družine, ki so skrbele za otroke ilegalcev in partizanov,

– tisti, ki so dajali prostor za ilegalne tehnike in ki so v takih tehnikah delali;

– člani gospodarskih komisij, ki so požrtvovalno zbirali hrano in drugi material za partizansko vojsko;

– člani NOO, izvoljenih na osvobojenem ozemlju 1942 ali kasneje, ti odbori so bili večkrat tudi odbori OF ter so večkrat delovali tudi ilegalno;

– interniranci, ki so v taboriščih organizirano delovali v interesu osvobodilnega boja;

– slovenski pregnanci v Srbiji in na Hrvaškem, ki so organizirano kot aktivisti sodelovali v srbskem ali hrvaškem osvobodilnem gibanju;

– končno vsi tisti, ki so še na razne druge načine organizirano sodelovali pri slovenskem osvobodilnem boju doma ali v tujini.

Navedite odgovore na naslednja vprašanja:

1. priimek in ime
2. ilegalno ime
3. rojstni dan in kraj
4. sedanje stanovanje
5. kratki podatki o aktivističnem delu 1941 do 1945
6. odlikovanja
7. član družbenih organizacij: ZK, SZDL, ZZB in drugo
8. sedanji poklic in zaposlitev
9. če je upokojenec, navesti mesečno pokojnino
10. bivališče v času NOB
11. opombe

Odpošljite na naslov: Občinska konferenca SZDL Ljubljana-Vič-Rudnik, Trg MDB 7.

Jesen v živalskem vrtu v Ljubljani (Foto: M. Kumar)

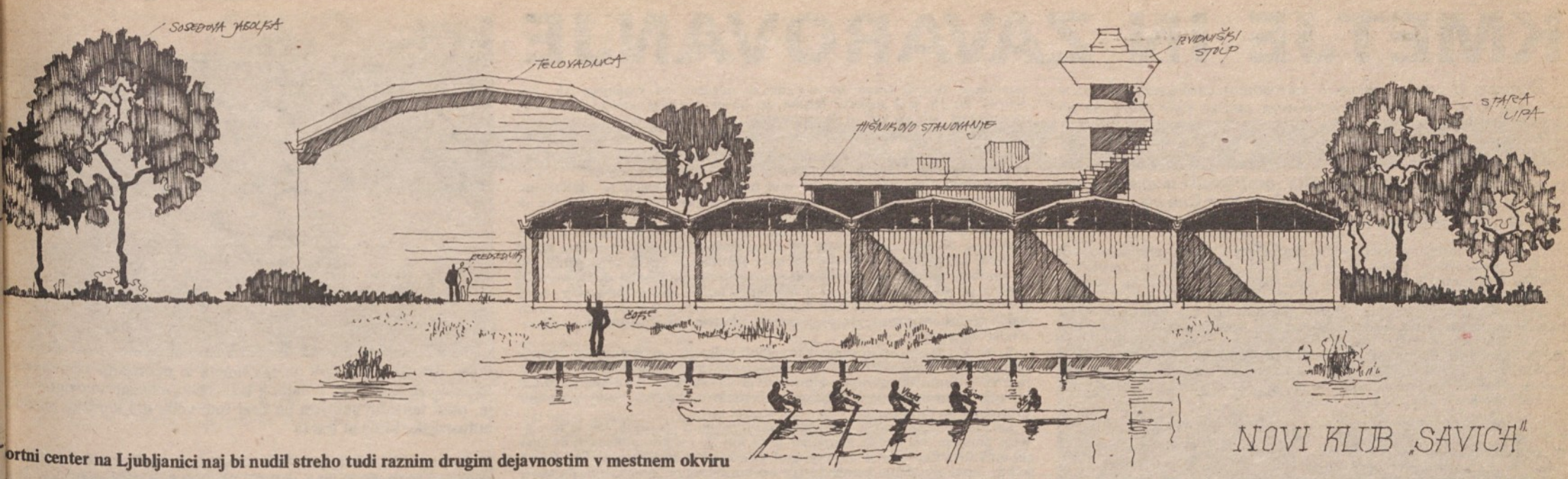

ortni center na Ljubljanici naj bi nudil streho tudi raznim drugim dejavnostim v mestnem okviru

PORTNO REKREACIJSKI CENTER NA LJUBLJANICI

Mirno teče (neurejena) reka

Ne morejo se vsa mesta pohvaliti, da imajo reke. Toda tista, ki imajo, se lahko pohvalijo s tem, kako zanje skrbijo. Naša Ljubnica pa še vedno ni urejena, čeprav teče skozi središče mesta. Že d 60 leti so v Ljubljanskem športnem klubu gojili veslanje, es, v dobi tehnike in velikega razmaha športa, pa je za veslanje lj slabo poskrbljeno. Na Ljubljanici bi lahko razvili tudi druge rtne dejavnosti, posebno še izletništvo. Športni delavci se ogreo, da bi tukaj uredili športno rekreacijsko središče.

Pravzaprav je to že stara zel, kot je povedal inž. Štefan čevar, nekdanji predsednik laškega kluba Savica. Ta b so ustanovili leta 1948 in takrat so nameravali na Ljubici urediti zbirališče za izlete in športnike. Danes Ljubčani hodimo na sprehode več do Špice, kaj bolj pa tebljanice in njene okolice ne namo. Velika večina jih niti ve, da je moč s čolnom priati prav na Vrhniko in še . Na Ljubljanici so zares čuiti pogoji za izletniško in rtno veslanje, jadranje, plaje, potapljaštvo in ribištvo. izletniško atrakcijo bi tukaj zgradili majhno mostiščarnaselbino. Žal za izvedbo načrta ni bilo denarja in aški klub Savica se je usmele v športno tekmovalno veje, njegovi člani pa so doli zelo velike uspehe.

Zdaj je že skrajni čas, da bi Ljubljanico končno uredili, saj kajakaški pristan že propada. Vsepovsod po svetu imajo mesta urejena rekreacijska središča, čeprav imajo ponekod le smrdljive kanale. Razen tega bi bilo tudi z obrambnega stališča zelo pomembno, da bi se ljudje seznanili z veslanjem, plavanjem in potapljanjem. Na račun bi prišla tudi vojska gostincev in turističnih delavcev, saj so tod za izletništvo ogromne možnosti. Veslaški klub Savica je s svojimi strokovnjaki z veseljem pripravljen sodelovati pri ureditvi Ljubljanice, je povedal inž. Štefan Hočevar.

Vse bi šlo veliko hitreje, če bi bil denar pri roki. Po sedanjih računih bi stala ureditev Ljubljanice okrog pet milijonov dinarjev. Toda če bomo z gradnjo odlašali, se bo vsota čedalje bolj večala. Denar naj bi prispevali mestna in viška občinska skupščina. Za ureditev športno rekreacijskega središča je navdušena zlasti mladina in člani veslaških klubov, prav gotovo pa bo pritegnilo tudi številne starejše Ljubljančane, ki jim bo to priljubljena izletniška točka.

Načrti za ureditev Ljubljanice so že pripravljeni. Zdaj je potrebno z njimi seznaniti še mestno zvezo za telesno kulturo, svet za tehniško in telesno vzgojo pri mestni skupščini, vse pristojne na viški občini in ostale občinske zveze za telesno kulturo. Jože Mešelj, tajnik viške zveze za telesno kulturo, je povedal, da bi morali z načrti seznaniti in navdušiti čim širši krog ljudi, kajti viška zveza za telesno kulturo ne more sama ničesar ukreniti.

Sestavili so že koordinacijski odbor, ki bo imel nalogo ves čas skrbeti za potek urejevanja Ljubljanice. V njem bodo člani veslaškega kluba Savica, Kajakkanu kluba in člani viške zveze za telesno kulturo. Sedanje načrte naj bi potrdil ljubljanski urbanistični zavod. Predloge za ureditev Ljubljanice so izdelali že pred 12 leti, vendar je vse zamrlo, ko so začeli graditi dvorano Tivoli.

Sedanje načrte je za svoje diplomsko delo izdelal absolvent arhitekture Jovan Pešić, sicer prekaljeni veslač. Ob Ljubljanici bi bilo poskrbljeno za vse – tu bi uredili najprej čolnarno za tekmovalne ribiške in izletniške čolne. Po načrtih naj bi zgradili pokrito telovadnico, klubske prostore, jedilnico, garaže, pisarniške prostore in sanitarije. Kadar bi se tekmovalci pripravljali na tekmovanja, bi mogli prespati v spalnicah, posebej prirejenih zanje. V osrednjem delu športno rekreacijskega središča bi zgradili tudi dvorano za plesne in druge družabne prireditve.

Dvorano bi dajali v najem in s tem dobivali precej denarja. Prav tako bi denar za vzdrževanje naprav jemali od pristojbin za uporabo prostorov, najemnin za čolne in vstopnin v mostiščarsko naselbino. Na Malem grabnu pri jezu bi imeli svoje zatočišče ribiči. Urejevanje Ljubljanice, ki je že skrajno potrebno, bi šlo hitreje od rok, predvsem pa bi se prej začelo, če bi pritegnili mladino, ki bi bila za tovrstno delo prav gotovo navdušena.

A. A.

TABORNIŠKIM »ZDRAVO!« V NOVO OSLOVNO LETO

aborniški odredi s področja občinske skupščine Ljubljana Vič-Rudnik ključili v svoje vrste že prek 400 članov. Vendar, popolnoma računsko, kot svojo dolžnost tudi aktivno delovati le nekako 75 odstotkov vsega stva. Področne šole so vsestranske gostiteljice taborniških odredov. g prostorov nudijo tabornikom tudi ustrezne športne rekvizite in igrišča.

o sestavu prebivalstva je delo taniških odredov uspešno predn v šolskem letu, vtem ko je skonemogoče v času šolskih počitZatorej je bore malo časa, ko se rniki zbirajo k raznim tekmovan športnih dejavnosti. Dejansko možno vzpostaviti določeno tabole le v času šolskega leta, torej vsem pozimi in še nekajdnevno, do konca meseca junija. V poletdneh taborniški odredi na celotpodročju, skorajda ne delujejo. je ravno poletno obdobje vir avja in nudi premnoge možnosti sebojnega spoznavanja in urejaraznih tečajev v taboriščih ter gih dejavnosti; čas počitnic. Ko zremo z druge strani na delavnekaterih taborniških odredov, nekoliko osupne življenje, posebne delavnosti, brez nekih čnih ciljev. Koliko prostih uric ragocenega časa pa so mnogi taniki že darovali ter s svojim depomagali urejati, pridobivati članstvo ali graditi sicer mni dom na Samotorici! V tej nad Horjulom preživi prenekatabornik svoje prve korake v gu, na smučeh, ob dnevnem spoznavanju nujnih del, ki so dolžnost slehernega tabornika.

Koča, ki je v oskrbi taborniškega odreda v Horjulu, sicer nima nekih posebnih udobnosti, vendar pa je prijetno in mirno prebivališče in nudi prenočišče okrog (30) tridesetim osebam. Ob sodelovanju tega odreda v JLA, je med drugim vzpodbudna tudi pomoč v opremi ležišč te koče. Šotori so sicer že dotrajani in nujno je nabaviti nove, da bodo člani zopet brezskrbno taborili, to pa vsaj takrat, ko je možno organizirati primeren tabor. Oskrbeti je treba tudi primerno posodje ter vsaj nujne odeje. Za zimski čas je treba urediti nabavo, vsaj nekaj parov smuči, ki bi bile v tej kočí na razpolago članstvu na smučarskih tečajih. Vsekakor so stroški rednega vzdrževanja te koče pereč problem, ki je rešljiv le ob razumevanju, ki temelji na prevzgoji in načrtnem usmerjanju mladine. Zaprošena sredstva v višini 33.000 din so se skrčila na dodeljenih 10.000 din! Seveda, to ne more biti posebno vzpodbudno in bodrilno za člane, ki ne silijo ravno v delavnost. Tri četrtine članstva, ki je voljno delati in ki želi dvigniti raven taborniškemu življenju, pa bo stalo na svojih mestih, ob vsakem času in vsepovsod. Zatorej, že razumevanje ob vseljudski obrambi, katere neposredni dejavnik je tudi taborniška organizacija, mora zlasti okrepiti zavest dolžnosti slehernega tabornika. Tako naložena sredstva in urejena, načrtna pomoč, kjerkoli je mogoče, tudi v gradnji prijetne koče, bodo porok določenega zaupanja in obenem tudi zagotovilo, da je merilo delavnosti tako pogojeno. Skupni cilji nas vseh, ob strokovno in smotrno urejenih, pomlajenih vrstah, ki črpajo spoznavanje taborniških veščin ob svojih voditeljih, morejo edino voditi, v že davno začrtana pota. Takšno delovanje, ki je vidno na slehernem koraku, privlači nove člane, ki bodo vsekakor pripravljeni pomagati, kjerkoli bo potrebno!

BOŠTJAN NOVŠAK

Naša komuna, glasilo občinske konference SZDL Ljubljana-Vič-Rudnik. Izhaja mesečno. Ureja uredniški odbor: inž. Janez Čemažar, Danilo Emeršič, inž. Lojze Habjan, Slavo Kobe, Rudi Komač, Bine Lenaršič, Peter Likar, Boris Makovec, Darko Perovšek, Ivan Virnik in Sandi Sitar (odgovorni urednik). Uredništvo in uprava: Ljubljana, Trg MDB 7/I., tel. 30-728, tekoči račun SDK 501-8-349/3. Rokopisov ne vračamo. Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani.

Zveza rezervnih vojaških starešin – občinski odbor Ljubljana – Vič – Rudnik je za potrebe svojega članstva nabavil 10 najmodernejših polavtomatskih vojaških pušk domače konstrukcije in izdelave. Ta model puške je na mednarodni razstavi v Franciji dobil 100 od 100 možnih točk. Da bi preizkusili novo orožje in strelce, je občinski odbor ZRVS povabil na strelišče vse člane svojega odbora in člane odborov združenj RVS ter člane občinskega odbora ZZB NOV in predstavnike občinske konference SZDL. Streljanja so se udeležili tudi predsednik ZZB NOV Janko Rudolf, sekretar Franc Vrhovšek in predstavnik republiškega odbora ZRVS Jože Merlak. Čeprav je večina streljala prvič z novim modelom puške, so bili doseženi rezultati – v lepem vremenu in dobrem razpoloženju – prav dobri in odlični.

SAMONIKLO ROKOMETNO MOŠTVO NA ŠKOFLJICI

Skromne želje smelih fantov

Želja po športnem udejstvovanju pri mladini je velika. To ponovno potrjuje primer samoniklega rokometnega moštva na Škofljici. Skupina mladih fantov se je za enkrat registrirala v okviru športne sekcije domače Svobode in tekmuje v ljubljanski medobčinski ligi.

Športno življenje na Škofljici je že od nekdaj živo, vendar je menjava generacij povzročila praznine. Rokometna ekipa je na Škofljici že lepo delovala. Imeli so svoje igrišče v Pevčevi dolini, zagotovljen obisk gledalcev, materialno podporo in tudi uspehi niso izostali. Tokrat je drugače. Ekipa je brez igrišča, brez prave materialne podpore itd., vendar so kljub temu uspešni. To so pravi amaterji. Vse tekme igrajo na tujih igriščih, tam tudi trenirajo. Vendar Škofljica kaže razumevanje zanje, oziroma do športa. Krajevna skupnost jim je na zadnji seji odobrila prvo pomoč v znesku 650 N-din za nabavo žog in dresov. Fantje se na tekme vozijo z dvema osebnima avtomobiloma na stroške lastnikov. Po tekmi ni čaja in še manj malice, fantje tega niti ne zahtevajo. Želijo si le, da bi dobili rokometno igrišče, kajti staro je uničeno, težki kamioni so ga razorali, ker so na igrišču obračali. Nekdo je potem še požagal gole. Fantje so pripravljeni pomagati s prostovoljnim delom po svojih močeh. Igrišče naj bi zgradili na šolskem dvorišču. Zamisel je zelo dobra, ker bi tako rešili dva problema hkrati. Igrišče bi tako služilo za šolske potrebe, kakor tudi za potrebe rokometne ekipe. Asfaltiranje šolskega dvorišča je brez dvoma upravičeno, če pa predstavlja še športno-igrišče, še toliko bolj. Tu gre za mladino, za njen telesni razvoj, njen prosti čas, ki bo pravilno izkoriščen. Mladina ne bo prepuščena ulici, cesti. Na Škofljici mladina razen skromne gasilske dvorane itak nima ničesar.

Upam, da bodo pristojni imeli razumevanje in smelim fantom v njihovih skromnih željah pomagali, zlasti še, ker je to širši družbeni interes.

L. H.

ŽIVLJENJE IMA PREDNOST

Kako se bomo varovali nezgod

Republiška komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu organizira v času od 1. novembra 1970 do 31. januarja 1971 prometno vzgojno akcijo pod geslom „ŽIVLJENJE IMA PREDNOST". V to akcijo se je vključila tudi komisija naše občine.

Namen akcije naj bi bil pravočasno in nenehno opozarjati udeležence v prometu na močno spremenjene pogoje v jesensko zimskem času, ko normalno odvijanje prometa ovirajo zlasti gosta megla, deževje in kasneje še poledica ter sneg.

KAKO SE BOMO VAROVALI NEZGOD?

ČE DEŽUJE, bomo:

– zmanjšali hitrost vožnje;
– vključili brisalce za vetrobranska stekla;
– povečali varnostno razdaljo;
– v nalivu prižgali zasenčene luči tudi podnevi;
– obzirni do pešcev, kolesarjev in mopedistov.

Ne bomo pa po nepotrebnem prehitro vozili in ne prehitevali!

ČE JE MEGLA, bomo:

– zmanjšali hitrost vožnje;
– prižgali tudi podnevi zasenčene luči;
– bolj pazili na prometne znake.

Ne bomo pa prehitevali in ne ustavljali na cesti, če to ni nujno!

KADAR JE POLEDICA, bomo:

– vozili z gumami, opremljenimi z žebljički ali verigami;
– pazili na večjo varnostno razdaljo in na prehode za pešce;
– vozili s hitrostjo, s katero zanesljivo pravočasno ustavimo vozilo v primeru presenečenja;
– zavirali z enakomerno pojemajočo hitrostjo s postopnim prestavljanjem ročice v nižje prestave.

Ne bomo pa prehitevali, če ni nujno, zavirali sunkovito in nenadoma spreminjali smeri vožnje!

V SNEGU bomo:

– opremili vozilo z zimskimi gumami ali z verigami;
– pogosteje uporabljali pri vožnji prestave;
– ravnali previdno z zavorami, krmilom in uplinjačem.

Ne bomo pa vozili prehitro in ne tvegali pri prehitevanju, saj „življenje ima prednost"!

V akciji naj bi aktivno sodelovale vse gospodarske organizacije na območju občine, ki naj bi poskrbele:

– za posebna predavanja za voznike posamezne organizacije;
– za tehnično urejenost voznega parka;
– za pravočasno oskrbo vozil z zimsko opremo;
– za plansko pripravljanje prevoza tovora v zimskem času vezano na obstoječe predpise in
– za učinkovito notranjo kontrolo s področja prometne varnosti.

Osnovnim šolam pa priporočamo, da učni program prometne vzgoje prilagodijo situaciji na cesti glede na vremenske razmere v tem letnem času:

– opozarjanje na še bolj previdno prečkanje ceste, če je poledenela ali zasnežena;
– opozarjati otroke, da se ne zadržujejo na cesti brez potrebe in s tem otežkočajo promet, zlasti tedaj, ko zapade sneg;
– opozarjati otroke na nevarnost igranja na cesti ali ob njej (kepanje, sankanje, drsanje in smučanje).

Voznikom priporočamo tudi varnostni pas v avtomobilu. Varnostni pas varuje voznika in sopotnika na prednjem sedežu v primeru nesreče pred hujšimi posledicami. To je v svetu dognano in preizkušeno. Tudi naslonjalo za glavo voznika ali sopotnika ob njem je v svetu in že tudi pri nas v veliki rabi. Sedež z naslonjalom za glavo nudi vozniku in sopotniku ob njem ne le ugodje, temveč tudi varnost v primeru trčenja.

Mopedistom pa priporočamo, da si nabavijo zaščitno čelado, ki jim varuje glavo pred hujšimi udarci v primeru nesreče. Saj so mopedi danes prirejeni že za kar velike hitrosti. Motoristi so pred leti v veliki meri prisluhnili pozivu komisij za vzgojo in varnost v cestnem prometu in si nabavili zaščitno čelado.

Rdeča luč zadaj na kolesu ni predpisana. Vendar menimo, da je tako imenovano „mačje oko" (rdeče barve) zadaj na kolesu premalo za res varno vožnjo. Zato priporočamo kolesarjem nabavo rdeče luči na zadnjem delu kolesa, kar bo gotovo v prid njihovi varnosti in varnosti drugih.

Vsem udeležencem v prometu priporočamo previdnost, strpnost in tovarištvo.

ANTON SOVDAT
tajnik občinske komisije za vzgojo in varnost v cestnem prometu

KMETJE IN ZAVAROVANJE

Razprava o zdravstvenem in starostnem zavarovanju kmetov, aktualna tema pred sprejemom novega zakona širše družbene pomoči zdravstvenemu zavarovanju kmetov.

Razpravi so prisostvovali: Hodalič dr. Milan, poslanec socialno zdravstvenega zbora skupščine SRS, Bernot inž. Natan, poslanec gospodarskega zbora skupščine SRS, predstavniki skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov ter sodelavci Naše komune.

Razgovor je vodil inž. Lojze Habjan (N. K.)

1. N. K.: V razvijanju socialistične družbe naj bi zdravstveno zavarovanje kmetov predstavljalo postopno izenačevanje kmetijskih proizvajalcev z ostalimi delovnimi ljudmi. Koliko smo uspeli oziroma kakšne bonitete uživajo kmetijski zavarovanci?

LADO KASTELIC, Rudnik: Obstaja velika razlika med delavci in kmeti. Kdaj bomo uspeli to razliko izenačiti, ne vem. Kaže bolj slabo. Tako je tudi v zdravstvenem zavarovanju. Največ ugodnosti imajo pri zdravljenju v bolnišnicah, medtem ko so ostale storitve manj ugodne. Kmetje se največ pritožujejo, ko gredo na razne preglede, na popravilo zob, od tega plačujejo polovico, kar se pa tiče bolnišnice do enega meseca, plačajo 10 %, po enem mesecu zdravljenja pa plača sklad v celoti.

2. N. K.: Pogoji gospodarjenja so se v zadnjih letih močno zaostrili, kar naši kmetje močno občutijo. Niso dovolj tržno usmerjeni. Pogosto slišimo od kmetijskih zavarovancev, da je obstoječa obremenitev za zdravstveno zavarovanje previsoka. Kaj menite vi o tem?

ANTON VIRANT, Dvorska vas: Pogoji gospodarjenja so se v zadnjih letih res močno zaostrili. Najhujša je nestabilnost tržišča. Nimamo nobene perspektive, v kmetijstvu so močna nihanja, eno leto gre to, drugo leto drugo, mi pa ne moremo kar s kljuke snemati novih dejavnosti. Trenutno sicer ne moremo tarnati, živina gre še kar, sicer nam pa ceno usmerja zunanji uvoz. Konec koncev pa obremenitev za naše zdravstveno zavarovanje ne bi bila previsoka, če bi bilo naših pravic nekaj več, vsaj v zobozdravstvu. Tudi na zadnjem zasedanju naše komunalne skupnosti smo ugotovili, da se obeta približno 2 milijona novih din deficita kljub omenjenim storitvam, ki nam jih nudi naše zdravstveno zavarovanje.

N. K.: Osnovna postavka obremenitve kmetijskega dohodka za zdravstveno zavarovanje je bilo 16 % od katastrskega dohodka plus pavšal v višini 20.000 starih dinarjev. Vemo pa, da se je ta obremenitev preko leta povečala. Zanima me, ali je bil v začetku ta prijem realen, pravilen, ali je bil že takrat premajhen in so bile nadaljnje obremenitve upravičene?

VIRANT: Kolikor časa sem pri skupščini zdravstvenega zavarovanja kmetov v Ljubljani, smo ugotavljali vsakoletne deficite, ki so kazali, da so prvotne postavke prenizke. Postopoma so se dajatve zviševale, pravice pa zniževale.

Okrogla miza Naše komune o zavarovanju kmetov. Od leve: Anton Virant, dr. Milan Hodalič, inž. Natan Bernot, Bine Lenaršič in Lado Kastelic. S hrbtom proti aparatu sedi vodja razgovora inž. Lojze Habjan

3. N. K.: V Sloveniji imamo 20.000 kmetov nezavarovanih, oziroma vrnili so zdravstvene izkaznice. 10.000 kmetov zavarovancev pa že več kot dve leti ni poravnalo svoje obveznosti. To kaže na določeno krizo v zdravstvenem zavarovanju kmetov (180.000 je vseh kmetov).

KASTELIC: Ne vem, zakaj imamo 20.000 nezavarovanih, mislim, da tisti, ki se ukvarja izključno s kmetijstvom, je vsak zavarovan, tisti pa, ki so vrnili zdravstvene izkaznice, ne koristijo zdravstvenega zavarovanja. Na skupščini je bilo rečeno, da kdor ne plača, tudi ne more koristiti uslug zdravstvenega zavarovanja, ker bi na tak način tisti, ki redno plačujejo svoje obveznosti, plačevali še za one, ki ne plačujejo.

N. K.: Kakšno je stanje v naši občini?

KASTELIC: Konkretnih primerov, da bi zavrnili zdravstvene izkaznice, ne poznam, vem pa za več tistih, ki ne plačujejo in teh je okrog 500 predvsem starejših, brez mlajše delovne sile na kmetiji.

Dr. MILAN HODALIČ: Skušal bi podati kompleksen odgovor na prva tri vprašanja s svojega zornega kota, ker vem, kako so stvari potekale od vsega začetka. Dejstvo je, da kmečki zavarovanci niso izenačeni z ostalimi delavci. Vzrokov za to je gotovo več. Posebno sem mnenja, da bi v takem majhnem prostoru kot je Slovenija, če ne že v federaciji, lahko prešli že na popolno zdravstveno zavarovanje vseh kmetov, da bi s tem res ustvarili pravo solidarnost med tistimi, ki proizvajajo v tovarnah, industriji, trgovini in kmetijskimi proizvajalci. Za enkrat so kmečki proizvajalci za marsikatero stvar prikrajšani. Zdravila so se v zadnjem času močno podražila in mora kmečki zavarovanec prispevati polovico, kar predstavlja marsikdaj tako težo, da to težko zmore, čeprav sem to stvar v svoji praksi zasledil tudi pri upokojencih z nizkimi osebnimi pokojninami, ki tudi tiste minimalne participacije 4 dinarje niso mogli plačati. Takšni primeri so sicer bolj redki, obstajajo pa le. Pogoji dela kmeta so se močno zaostrili in danes kmet, če ni toliko napreden in seveda finančno zmožen, da bi moderniziral svoje orodje, ne more hoditi v korak s trgom. Danes, če ni vsaj nekaj strojev pri vsakem gospodarstvu in če ni mlade delovne sile, ki bi te stroje uporabljala, je tak kmet močno prikrajšan v primeru z ostalimi delavci in res ne more izpolnjevati obveznosti, ki jih ima do socialnega zavarovanja. Kar pa se tiče kmetov, ki so vrnili zdravstvene izkaznice in tistih, ki so nezavarovani, jih je 30.000 nasproti 180.000, seveda že kar lepo število. Mnenja sem, da bi bilo potrebno predhodno kmete kategorizirati mogoče po plodnosti zemlje, ki jo imajo. Največ težav je povzročil beg mlade delovne sile v druge veje gospodarstva. Na kmetijah so ostali stari ljudje, ki ne morejo opravljati težkih del in seveda ne morejo biti konkurenčni niti kmetijskim zadrugam, da o kakšnem mednarodnem nivoju sploh ne more biti govora. Te kmete bi bilo potrebno oprostiti teh dajatev, ker obolevajo ne vsi enako, nasprotno, starejši ljudje rabijo pogostnejšo zdravniško pomoč in kar je še mogoče važno, da takrat, kadar jo rabijo, je ta gotovo dražja, ker mladi ljudje obolevajo za takimi vsakodnevnimi boleznimi, ki se v kratkem času pozdravijo, starejši pa rabijo bolnišnico, precej zdravil in redno zdravniško kontrolo. Mnenja sem, da bi bilo potrebno takšno kategorizacijo med kmeti narediti in potem ukrepati.

JOŽE OBLAK – poslanec socialno zdravstvenega zbora zvezne skupščine Ljubljana II. (sodeloval pismeno): Predvsem zaskrbljujoče je dejstvo, da imamo v Sloveniji več tisoč kmečkih gospodarstev, ki ne morejo plačati prispevkov za zdravstveno varstvo, po črki obstoječih predpisov pa zaradi tega ne bi smeli imeti pravice do zdravstvenega varstva! Skoraj desettisoč kmetov in njihovih družinskih članov pa že dve leti ni plačalo prispevkov, ker tega ne zmorejo!

4. N. K.: Večkrat zasledimo v sredstvih informiranja, da je problem zavarovanja kmetov tako težak, da še nekaj let ne bo rešen. Zavarovancem ni jasno tako počasno reševanje niti ni jasna težina problema.

VIRANT: O tem smo razpravljali skoraj na vsakem zasedanju skupščine zdravstvenega zavarovanja komunalne skupnosti Ljubljana. Predlogi so bili različni, med njimi tudi določitev statusa kmeta. Problem pa je, kako ta status določiti, ker se ta dandanes neprestano spreminja. Tudi o kategorizaciji, kot je že prej omenil dr. Hodalič, je bilo govora, predvsem pa, da naj bi to prevzela neka socialna služba pri občini, ker kmetje sami tega ne bomo zmogli rešiti. Ne vidim pa neke realne rešitve. Mišljenja sem, da smo zasebni kmetje še vedno nekje v ozadju, čas se nas še ni popolnoma dotaknil, saj smo tudi mi člani socialistične družbe in potrebni družbene pomoči.

5. N. K.: Širša družbena skupnost pomaga reševati problematiko zavarovanja kmetov, saj je republika namenila letos 8 % pomoči, to je 13 milijonov novih dinarjev. Tudi v bodoče se predvidevajo intervencije pomoči do višine 12 % skladov zavarovanja. Kljub temu obveznosti verjetno ne bodo pokrite. Ali je ta pomoč dovolj velika oziroma ustrezna?

VIRANT: Novi zakon zdravstvenega zavarovanja predvideva razširitev popolnega zdravstvenega zavarovanja za mladino od sedanjega 15. leta starosti do 18. leta starosti. Mislim, da bo prav ta razširitev zdravstvenega zavarovanja pobrala vse, in da za ostarele ne bo prišlo v poštev, saj vidimo, da so skladi letos ponovno v deficitu.

6. N. K.: Znano je, da tudi občinske skupščine pomagajo reševati, kako je naša skupščina ukrepala v tej smeri. Kakšna je bila njena pomoč?

VIRANT: Uprava za dohodke vodi izterjavo prispevkov za zdravstveno zavarovanje po predpisanih postavkah, za kakršnekoli olajšave pa mi ni znano.

N. K.: Nekatere skupščine so nudile olajšave pri davkih oziroma so same poravnale delne zneske za zdravstveno zavarovanje kmetov iz drugih virov.

BINE LENARŠIČ – sekretar občinske konference SZDL Vič-Rudnik: Na to vprašanje bi najbolj točno vedel odgovor predsednik sveta za zdravstveno varstvo pri občinski skupščini tov. Stjepan Bunta. Znano pa nam je, da je precej kmetov oproščenih vseh dajatev razen zveznega prispevka prav zaradi slabih socialnih razmer, da pa je potem njegova stvar prispevek za zdravstveno zavarovanje.

7. N. K.: Da bi zavarovance kar najbolj vključili v problematiko zavarovanja, so bile izvoljene skupščine komunalnega zavarovanja, katerih člani ste tudi vi. O čem najpogosteje razpravljate in ali skupščine izpolnjujejo pričakovanja oziroma predstavljajo samoupravo kmetov na področju zdravstvenega zavarovanja?

KASTELIC: Skupščine največkrat razpravljajo o sredstvih, ker je to največji problem. Na zadnji skupščini se je kot že rečeno, pokazalo, da smo precej v deficitu. Zato je največji problem, kako to nadoknaditi. Skupščina je bila proti povečanju prispevka. Po novem zakonu se predvideva, da so vsi kmetje obvezno zavarovani ne glede na to, ali bodo plačali prispevke ali ne in ali imajo izkaznico ali ne. Na ta način teh 8 % ne pomeni za komunalno skupnost nič. Ker če bo ostal ta zakon v veljavi, bodo tisti, ki ne plačajo nič, pobrali več kot 8 %, kar se sedaj subvencionira.

N. K.: Zanima me, ali prek vas, članov te komunalne skupščine, pridejo kmetje do tistega, kar pravzaprav želijo, se pravi, da dejansko s tistim denarjem, ki se zbere, tudi razpolagajo?

KASTELIC: Seveda razpolagamo, vendar ga vedno primanjkuje. Če gledamo osebne dohodke in podražitve najsi bo ene ali druge stvari, se pravi, da mi absolutno ne bomo tega zmogli. Kmetijski dohodek je pa na isti ravni kot je bil, oziroma so naši pridelki še cenejši kot so bili. Če pridemo slučajno skupaj, se kmetje zanimajo za probleme zdravstvenega zavarovanja, na zbore volivcev pa jih ni, prav tako jih mi odborniki ne obiskujemo. Naša stališča največkrat objavljamo v Kmečkem glasu.

8. N. K.: Priča smo pogostih kritik na sistem in način organizacije, da je aparat zavarovanja preobširen, kompliciran in birokratski.

Dr. HODALIČ: Dejstvo je, aparat, ki skrbi za izvajanje zavarovanja, je preobširen in nemoderen in da se troši ogromno sredstev. Lahko bi rekel, da še več kot birokratski. Zakoni, ki že zdavnaj ne veljajo kot zakoni, so prinesli določene predpise in izpolnjevanje obrazcev, ki se še naprej izpolnjujejo, čeprav dostikrat nihče ne ve, zakaj se jih izpolnjuje. To stvar sem že velikokrat kritiziral, rešitev pa je v tem primeru samo ena – modernizacija in popolna strukturna preobrazba kadrov, ki delajo pri socialnem zavarovanju. Tam je namreč še vedno veliko ljudi, ki nimajo takšne izobrazbe, da bi delo, ki ga opravljajo, lahko opravili hitro in ažurno. Poleg tega bi že zdavnaj pri tako velikih sredstvih, s katerimi razpolaga socialno zavarovanje, morali preiti na mehanografsko obdelavo podatkov in z mehanografijo dobiti tudi določene podatke, ki jih rabimo in iz tega izvajati zdravstveno politiko.

9. N. K.: Na drugi konferenci ZK se je precej razpravljalo o zdravstvenem in starostnem zavarovanju kmetov, kakšen doprinos predstavlja razprava v smeri razreševanja problematike zdravstvenega zavarovanja kmetov.

LENARŠIČ: Pri nas je vse predolga pot od sklepov do realizacije. Sama razprava ne more doprinesti ne vem kakšnih rezultatov, važna je akcija, ki pa jo mora nekdo organizirati. Prav to pa je pomanjkljivost. Pozdraviti je potrebno konferenco ZKS, ki se je precej angažirala prav okrog teh vprašanj, vendar pa je stvar sedaj v mirovanju, saj mi nismo seznanjeni kaj več v zvezi s tem. V čem je krivda, ne vem.

V organizaciji Socialistične zveze smo že v lanskem letu pričeli s to razpravo ter določene zaključke posredovali odborom, ki so pripravljali gradivo. Verjetno bo zakon pokazal, koliko so bile te razprave upoštevane.

Inž. NATAN BERNOT: Kaj pa ostane Zvezi komunistov drugega po toliko letih zgrešene kmetijske politike, ki je pripeljala do tega problema. Odhod dela sposobne mladine s kmetij, da so ostali samo starejši, to vse narekuje čim hitrejše reševanje tega problema, ker bomo drugače na tem področju zašli v družbeno krizo, zato je zadnji čas, da združimo sile in te stvari skušamo rešiti, pri čemer je tudi nujna družbena solidarnost.

Vsi smo sokrivi, da je bila naša bližnja preteklost takšna na področju kmetijske politike. Kmetije danes niso sposobne reproducirati in same sebe vzdrževati. To napako moramo popraviti s tem, da bomo prispevali v sklad za starostno zavarovanje kmečkega prebivalstva. Nujna bo tu solidarnost. Ponovno pa ugotavljam težavo našega skupščinskega sistema, v tem, da ima ločene zbore za socialno-zdravstveno politiko in gospodarstvo, ker tega se v življenju ne da ločiti, to je funkcija enega in drugega.

N. K.: Kljub temu, da smo šele danes prišli s temi problemi na Zvezo komunistov, pa še vedno naletimo na precejšen odpor, se pravi, še danes obstaja mentaliteta pri ljudeh, ki ne kažejo dovolj razumevanja. Najbrž kmetje niso dovolj močni, da bi vršili pritisk na to mentaliteto, da bi bila ta družbena solidarnost res takšna, kot si jo želimo. Smatram pa, da je bilo pred leti prav kmetijstvo tisto, ki je dalo zagon gospodarstvu.

Inž. BERNOT: Tako, iz tega smo izšli in brez kmetijstva tudi v skrajni fazi našega razvoja ne bomo mogli živeti, ker je to tista naša osnova za kritje življenjskih potreb. Ni pa nepomembno tudi dejstvo, da so kmetje veliko prispevali v naši revoluciji in če bo potrebno ponovno, se ne bodo umaknili.

10. N. K.: Posebno pozornost moramo posvetiti starostnemu zavarovanju kmetov. Kako daleč smo tu?

Dr. HODALIČ: Novi zakon o starostnem zavarovanju je pravzaprav šele v razpravi v skupščini in bi bilo preuranjeno karkoli reči o tem zakonu, ker je bil v skupščini podan samo ekspoze tov. Hafnerja, ki smo ga vsi zbori poslušali. Zakon bo šel še v javno razpravo.

LENARŠIČ: Razprave o starostnem zavarovanju tečejo že leto dni, vendar osnutka zakona še nimamo. Tudi Socialistična zveza, kot nosilec razprave, ni seznanjena, kako daleč je s pripravo osnutka gradiva.

N. K.: Stvari ne bi smeli reševati tako počasi, če hočemo zadržati vsaj še tisto, kar danes na vasi je, teh 180.000 ljudi, prav zato ne bi smelo biti problem. Toliko sredstev bi se moralo na vsak način najti. Vemo, če mladina ne bo videla perspektive tudi v tej obliki, se bo še hitreje odločala za beg. Strinjam se s trditvijo, da se vse preveč razpravlja, na drugi strani pa ugotavljam, da so kmetje premalo informirani. S tem hočem reči, da bi morali skozi razprave ljudi informirati, kaj se dogaja, ker vemo, da so kmetje še danes precej zaprti v svoj ambient zaradi razmer, kakršne so. Kmetje nimajo televizorjev, v hišo prihaja v glavnem Kmečki glas. Najbrž so take razprave potrebne v smeri informiranja, ker bi bilo potem prav gotovo manj problemov v obliki, ki se danes pojavljajo.

Dr. HODALIČ: Prav zaradi vsega tega in ker kmetje tudi sami ne pristopijo in povedo, kaj jih teži in ker mi samo razpravljamo, je situacija takšna, kakršna je. Vedno je bilo gonilo, da si človeka zainteresiral, če je konkretno nekaj videl, spomnimo se časov, ko smo imeli delovne akcije.

Inž. BERNOT: Mislim, da bi bilo najbolje, če bi kmetje na koncu te razprave dobili zdravstvene izkaznice, pa da bi bilo te razprave čimprej konec.

OBLAK: Končno naj še omenim, da se med kmeti vedno bolj širi spoznanje, da je treba dolgoročno urediti tudi starostno zavarovanje kmetov, pri čemer pa resno računajo na ustrezno pomoč družbene skupnosti. Znano mi je, da je v naši republiki bilo izdelanih že nekaj delovnih osnutkov z variantami. Tudi komisija zvezne skupščine za dograditev sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja bo v kratkem zavzela svoje stališče do starostnega zavarovanja kmetov, vzporedno ob dograditvi sistema invalidsko-pokojninskega zavarovanja delavcev, ki je sedaj v polnem teku.

11. N. K.: Konec junija je bil sprejet nov zakon o zdravstvenem zavarovanju kmetov. Kakšne novosti prinaša?

Dr. HODALIČ: Novi zakon prinaša predvsem to, da je dal velik poudarek zaščiti otrok, kar je iz zdravstvenih razlogov najbolj razumljivo. Vse okvare, ki jih otrok doživi v mladosti, se kasneje obrestujejo z veliko večjimi stroški za zdravljenje. V ostalem zakon nima večjih sprememb.

KASTELIC: Kmetje tega zakona niti ne poznajo dovolj, niti se ne zanimajo zanj, ker je bilo sprejetih že veliko sprememb, pa kljub temu uspeha za kmeta ni bilo. Kmetijstvo je danes v tako težavnem položaju, da se tega verjetno ne zavedamo dovolj. Ne vem, kako bi bilo v primeru vojne, verjetno pa bi se znašli v zelo težkem položaju. Govorimo, da smo vsi zainteresirani za zdravstveno ter starostno zavarovanje kmeta, toda kje dobiti denar. 80 % kmetovega dohodka odteče, le 20 % mu ostane za preživljanje, obleko ter razna popravila. Denarja je pri nas dovolj, le razdeljen ni pravilno. Dohodki kmeta bi se morali izenačiti z dohodki delavca, čeprav se delovni teden ne bo mogel nikoli izenačiti. Zakaj se ne bi mogel ustanoviti nekje sklad, kjer bi se zbirala sredstva za zdravstveno in starostno zavarovanje kmetov.

OBLAK: Mislim, da novi republiški zakon o zdravstvenem zavarovanju in obveznih oblikah zdravstvenega zavarovanja, ki je bil sprejet letos poleti, omogoča trajnejše rešitve problemov na področju kmečkega zavarovanja. Razen tega pa naj tudi zakon o merilih in višini prispevkov družbeno-političnih skupnosti, ki ga bo republiška skupščina sprejela v kratkem – kot je

Poleg drugih tegob tare našega kmeta še neurejeno zdravstve socialno zavarovanje. V najbolj težavnem položaju so ostareli je, pred takšnim stanjem pa beži tudi velik del kmečke mlad industrijske kraje in mesta

predvideno – močno pripomore v hitrejši in trajnejši razrešitvi gornji blemov. Vendar pa je po moji oceni osnovno odpravljati vzroke, ki s peljali do neugodnega položaja dela kmečkega prebivalstva. Mislim, da vzroki za tako stanje, kakor tudi poti za njegovo izboljšanje, zelo podani na prvi konferenci Zveze komunistov Slovenije in jih zato tu ponavljal.

12. N. K.: Kaj predlagate, da bi kmetijsko zdravstveno in starostno rovanje res našlo pravo mesto? Kmetje so danes premalo organizirani majo dovolj predstavnikov v predstavniških organih, za to pa so tudi pre zainteresirani. Zdi se mi, da preveč pričakujemo, da se bodo kmetijska šanja rešila drugje, brez aktivnega sodelovanja kmetov.

KASTELIC: Resnica je, da so kmetje premalo organizirani, če bi predstavnike v raznih odborih, bi bilo verjetno bolje, toda sami vemo, kmeta povsod odriva.

KASTELIC: Pripomnil bi samo še to, da je potrebno rešiti problem stvenega in starostnega zavarovanja kmetov, ker kolikor bolj dolgo odlašali, toliko več socialnih problemov bodo imele občine s starimi lj

Družbena pomoč skladom zdravstvenega zavarova kmetov

Že sprejeti republiški zakon o zdravstvenem zavarovanju in o obveznih oblikaj zdravstvenega varstva (Uradni list SRS, št. 26 z dne 23. 7. 1970) določa, da je treba zadržati dosedanji krog kmečko zavarovanih oseb in ne izločiti iz tega kroga nikogar, ki je že zavarovan v zdravstvenem zavarovanju kmetov. Navedeni novi zakon je torej sprejel stališče, da je treba obdržati sedanje stanje, hkrati pa s sistemom financiranja reševati finančne težave, ki nastajajo zaradi takšnega kroga zavarovancev. Zato navedeni zakon v svojem 16. členu ne vsebuje kriterijev, ki bi kogarkoli, ki je doslej zavarovan v kmečkem zdravstvenem zavarovanju, izločal iz kroga zavarovanih oseb; s tem obdrži sedanje stanje. Istočasno pa zakon določa v 89. členu, da prispevajo družbeno-politične skupnosti k stroškom za zdravstveno zavarovanje socialno ogroženih zavarovancev – kmetov in da bo ta prispevek družbeno-političnih skupnosti (republike in občin) urejal poseben zakon.

No, prav ta poseben zakon, ki naj bi se imenoval „zakon o prispevkih družbeno-političnih skupnosti k stroškom zdravstvenega varstva" je zdaj v razpravi v pristojnih organih Skupščine SR Slovenije. O njem bo dokončno sklepala republiška skupščina, ki bo – vsaj dosedanje razprave kažejo tako – zakon v teh dneh tudi sprejela s predlaganimi rešitvami.

Republiški skupščini predloženi predlog zakona rešuje vprašanje prispevka družbeno-političnih skupnosti k stroškom zdravstvenega zavarovanja kmetov za socialno ogrožene zavarovance takole:

1. zakon postavlja načelo, da k stroškom za socialno ogrožene kmete – zavarovance prispevajo občine. To določilo pa ne pomeni, da krijejo občine vse stroške za socialno ogrožene zavarovance. Tudi v kmečkem zdravstvenem zavarovanju velja namreč načelo vzajemnosti in solidarnosti. To pomeni, da morajo tudi kmetje sami po tem načelu deloma prispevati k stroškom za socialno ogrožene kmete. Prispevek družbeno-političnih skupnosti naj samo prepreči, da bi načelo vzajemnosti in solidarnosti ne preseglo meje zmogljivosti samih zavarovancev. Glede na to torej prispevata k stroškom zdravstvenega zavarovanja za socialno ogrožene kmete deloma skupnost zdravstvenega zavarovanja kmetov sama, kjer prispeva tudi socialno ogroženi zavarovanec sam – seveda po svoji zmogljivosti, deloma pa občina;

2. ta obveznost občine se ureja s pogodbo, ki jo sklene občina s skupnostjo. Morebitne spore glede te obveznosti rešuje arbitraža. Zakonski predlog tudi primeroma navaja nekaj kriterijev, na podlagi katerih naj se ravnata pogodbeni stranki, ko sporazumno določijo udeležbo občine v stroških za socialno ogro zavarovance – kmete;

3. k stroškom občin za stveno zavarovanje socialno og nih kmetov prispeva svoj delež republika. Ta njena udeležba meni v primerjavi s sedanjim njem novo obremenitev za bliko. Celotna udeležba repu naj bi bila tolikšna, da bi pom reševati težave, ki nastajajo v k kem zdravstvenem zavarovanj radi tega, ker so ostali v zako zdravstvenem zavarovanju v k zavarovancev tudi tisti, ki bi izp če bi zakon uzakonil cenzus ko terij za obvezno zavarovanje se pretežno preživlja iz kmetij Po predlogu zakona naj bi zn prispevek republike največ skupnih stroškov skladov iz p lega leta.

Višina prispevka republike torej načeloma ravnala po stroškov skupnosti. V minule so ti stroški znašali v merilu blike 67,7 milijona, tako da pomeni znesek 6,8 milijona. nančnih načrtih za leto 19 predvideni izdatki v znesku 7 jonov in 10 % pomeni 7,3 mi Po kalkulacijah je predvideno, republika prispevala leta 197 bližno 7,5 milijona dinarjev.

Republika svojega prispev bo plačevala neposredno sk stim zdravstvenega zavarovanj tov, marveč bo razpoložljiva stva razdelila le med tiste obč katere je mogoče po danih oceniti, da bi pomenila njihov nost prispevati k stroškom za no ogrožene kmečke zavaro breme, ki bi ga ne zmogle g njihovo ekonomsko zmogljiv število socialno ogroženih k zavarovancev. Torej je delež blike k stroškom za socialno žene kmete samo dodatna fi pomoč tistim občinam (o po litvi prispevka bo odločil izvrš s posebnim sklepom), kjer njihove sorazmerno manjše ek ske zmogljivosti pomenijo so ogroženi kmečki zavarovanci no pereč socialni problem čino. Zato ta intervencija rep ne rešuje gospodarskega p občin, marveč jim le pomag vati probleme socialno ogrož varovancev – kmetov. Hkrati sprejet tudi predlog za nov kona o uvedbi in stopnjah ških prispevkov, davkov in tem smislu, naj se stopnja 8 bliškega prispevka od kmetij veča na 12 %. Kmetje – zava kmečkega zavarovanja tega ški prispevka od kmetijst plačevali. Tako naj bi kmet obveznosti do skladov svojega stvenega zavarovanja izpo samo v eni obliki in sicer prispevka za zdravstveno za nje neposredno skladom.

SLAVO